

**KARAKTER TOKOH UTAMA DALAM *ERZÄHLUNG*
“*OSKAR UND DIE DAME IN ROSA*”**

*Building
Future
Leaders*

Yusri Rizkiyah

2615106544

Skripsi yang diajukan kepada Universitas Negeri Jakarta untuk memenuhi salah satu persyaratan dalam memperoleh gelar Sarjana Pendidikan

PROGRAM STUDI PENDIDIKAN BAHASA JERMAN

FAKULTAS BAHASA DAN SENI

UNIVERSITAS NEGERI JAKARTA

2017

ABSTRAK

YUSRI RIZKIYAH. 2017. *Karakter Tokoh Utama dalam Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”*. Skripsi, Program Studi Bahasa Jerman, Fakultas Bahasa dan Seni, Universitas Negeri Jakarta.

Penelitian ini bertujuan untuk mengetahui karakter tokoh utama dalam *Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”* karya Eric Emmanuel Schmitt. Karakter tokoh utama dilihat melalui metode penggambaran karakter tokoh yang dikemukakan oleh Marquaß. Metode tersebut adalah metode langsung / *direkte Methode* (meliputi metode *durch die Figur selbst* dan *durch die andere Figuren*) dan metode tidak langsung / *indirekte Methode* (meliputi metode *durch die Schilderung ihres Verhaltens, durch die Beschreibung ihres Äußerens, dan durch die Darstellung ihrer Beziehungen*).

Penelitian ini merupakan jenis penelitian kualitatif yang bersifat deskriptif dengan pendekatan studi pustaka. Penelitian ini dilaksanakan di Perpustakaan Universitas Negeri Jakarta, Perpustakaan Program Studi Bahasa Jerman, Perpustakaan Goethe Institut Jakarta dan Perpustakaan Daerah DKI Jakarta.

Fokus penelitian ini adalah karakter tokoh utama dalam *Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”*. Data yang digunakan adalah data verbal yang berupa kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama. Data yang ditemukan sebanyak 48 data atau kalimat. Berdasarkan hasil penelitian diperoleh hasil, bahwa jenis metode yang paling sering digunakan adalah metode *durch die Schilderung ihres Verhaltens* yang merupakan bagian dari metode tidak langsung sebanyak 32 kalimat. Melalui metode-metode tersebut dapat disimpulkan bahwa, tokoh utama memiliki karakter yang lugu atau polos. selain itu, tokoh utama juga memiliki sifat yang setia, dapat dipercaya dan mudah marah.

Kata kunci : Karakter, Tokoh Utama, *Erzählung*

LEMBAR PENGESAHAN

Skripsi ini diajukan oleh

Nama : Yusri Rizkiyah
No. Reg : 2615106544
Program Studi : Pendidikan Bahasa Jerman
Jurusan : Bahasa Jerman
Fakultas : Bahasa dan Seni
Judul Skripsi : Karakter Tokoh Utama dalam *Erzählung*
“*Oskar und die Dame in Rosa*”

Telah berhasil dipertahankan di hadapan Dewan Penguji, dan diterima sebagai bagian persyaratan yang diperlukan untuk memperoleh gelar Sarjana pada Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Jakarta.

DEWAN PENGUJI

Pembimbing I

Dra. Azizah H. Siregar, M. Pd.
NIP. 19641218 198903 2 001
001

Penguji I

Dra. Indira Kusumadewi, M. Pd.
NIP. 19590413 198503 2 001
002

Pembimbing II

Dra. Santiah, M. Pd.
NIP. 19640708 199303 2

Penguji II

Dra. Rina Agustin, M. Pd.
NIP. 19640805 199103 2

Ketua Penguji

Dra. Indira Kusumadewi, M. Pd.
NIP. 19590413 198503 2 001

Jakarta, 14 Agustus 2017
Dekan

Dr. Liliana Muliastuti, M.Pd.
NIP. 19680529 199203 2 001

LEMBAR PERNYATAAN

Yang bertandatangan di bawah ini

Nama : Yusri Rizkiyah
No. Reg : 2615106544
Program Studi : Pendidikan Bahasa Jerman
Jurusan : Bahasa Jerman
Fakultas : Bahasa dan Seni
Judul Skripsi : Karakter Tokoh Utama dalam *Erzählung*
“*Oskar und die Dame in Rosa*”

Menyatakan bahwa benar skripsi ini adalah hasil karya saya sendiri. Apabila saya mengutip karya dari orang lain, maka saya mencantumkan sumbernya sesuai dengan ketentuan yang berlaku. Saya bersedia menerima sanksi dari fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Jakarta, apabila saya melakukan tindakan plagiat.

Demikian saya buat pernyataan ini dengan sebenarnya.

Jakarta, 14 Agustus 2017

Yusri Rizkiyah
No.Reg. 2615106544

**LEMBAR PERNYATAAN PERSETUJUAN PUBLIKASI
ILMIAH UNTUK KEPENTINGAN AKADEMIS**

Sebagai sivitas akademik Universitas Negeri Jakarta saya yang bertandatangan di bawah ini :

Nama : Yusri Rizkiyah
No. Reg : 2615106544
Program Studi : Pendidikan Bahasa Jerman
Jurusan : Bahasa Jerman
Fakultas : Bahasa dan Seni
Judul Skripsi : Karakter Tokoh Utama dalam *Erzählung*
“*Oskar und die Dame in Rosa*”

Demi pengembangan ilmu pengetahuan, saya menyetujui untuk memberikan kepada Universitas Negeri Jakarta Hak Bebas Royalti Non-Eksklusif (*Non-exclusive Royalty free Right*) atas karya ilmiah saya. Dengan Hak Bebas Royalti Non-Eksklusif ini, Universitas Negeri Jakarta berhak menyimpan, mengalihmedia/formatkan, mengedukasikannya dalam bentuk pangkalan data (database), mendistribusikannya, dan menampilkannya/mempublikasikannya di Internet atau media lainnya **untuk kepentingan akademis** tanpa perlu meminta ijin dari saya selama tetap mencantumkan nama saya sebagai penulis/pencipta dan sebagai pemilik Hak Cipta. Segala bentuk tuntutan hukum yang timbul atas pelanggaran Hak Cipta dalam karya ilmiah ini menjadi tanggungjawab saya pribadi.

Demikian pernyataan ini saya buat dengan sebenarnya.

Dibuat di Jakarta
Pada tanggal 14 Agustus 2017

Yang menyatakan,

Yusri Rizkiyah
No. Reg 2615106544

ZUSAMMENFASSUNG

YUSRI RIZKIYAH. Charakterisierung der Hauptfigur in der Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”. Eine wissenschaftliche Abschlussarbeit zur Erlangung des Titels *Sarjana Pendidikan*, Deutschabteilung der Sprach- und Kunstfakultät der Universitas Negeri Jakarta. August, 2017.

Ein literarisches Werk ist ein Werk, das schön ist und einen Sinn hat. Ein schönes literarisches Werk hat die schöne Sprache, die ästhetisches Element hat und ein bedeutendes literarisches Werk kann den Lesern die Informationen geben. Es wird auch als Vergnügung für die Leser. Im literarischen Werk gibt es verschiedene Elemente, zum Beispiel das Thema, das Plot, die Zeit und der Ort.

Eines von den obengenannten Elementen ist die Figur, die aus der Hauptfigur und der Nebenfigur besteht. In dieser Forschung wird die Hauptfigur in der Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa” geforscht, weil die Hauptfigur eine große Rolle spielt. Nach Marquäß steht die Hauptfigur im Zentrum des Lesersinteresses. Er sagte auch, dass ihr Verhalten und ihr Schicksal die größte Aufmerksamkeit finden.

Es gibt 3 literarische Hauptgattungen. Das sind Prosa, Drama und Lyrik. Prosa oder Epik erzählt ein Geschehen (ein Ereignis, ein Vorgang) und wird durch einen oder mehrere Erzähler an den Adressaten übermittelt. In dieser Forschung wird eine Art von Prosa geforscht. Das ist die Erzählung. Prosa oder Epik wird in 3 Teilen geteilt. Das sind die Großformen, mittlere Formen und Kleinformen und die Erzählung gehört zu den mittleren Formen.

In dieser Forschung wird die Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa" verwendet, weil diese Erzählung die Lehre über das Leben hat und im Jahr 2009 Schmitt "Oskar und die Dame in Rosa" für das Kino adaptierte. Er ist auch der Regisseur des Films. "Oskar und die Dame in Rosa" ist eine französische Erzählung unter dem Titel *Oscar et la dame rose* und wird von Annette und Paul Bäcker übersetzt. Diese Erzählung ist eine von der Tetralogie, die von Schmitt geschrieben wird. Das sind *Milarepa*, *Monsieur Ibrahim* und *die Blumen des Korans*, *Das Kind von Noah* und *Oskar und die Dame in Rosa*.

In dieser Erzählung geht es um das zehnjährige Kind, er heißt Oskar. Er leidet unter der Leukämie und muss im Krankenhaus liegen. "Oskar und die Dame in Rosa" besteht aus den Briefen von Oskar an den Gott. In den Briefen erzählt Oskar über seine Eltern, Freunde (Peggy Blue, Popcorn, Bacon und Einstein), und natürlich Oma Rosa. Oma Rosa ist die Krankenschwester im Krankenhaus und sie gibt Oskar einen Vorschlag, den Brief an Gott zu schreiben.

Um die Charakterisierung der Hauptfigur zu beschreiben, benutzt die Forscherin 2 Methoden. Das sind die direkte Charakterisierung und die indirekte Charakterisierung. Nach Marquäß ist die direkte Charakterisierung die Methode durch die Figur selbst und die Methode durch andere Figuren. Die Methode durch die Figur selbst bedeutet, dass die Figur über sich selbst spricht. Als Beispiel ist die Aussage von Oskar, "Ich habe noch nicht mit Dir geredet, weil ich nämlich nicht daran glaube, dass es Dich gibt". Das Wort "Dir" und "Dich" ist das Personalpronomen für Gott. Das ist die direkte Aussage von Oskar. Er sagt, dass er nicht an Gott glaubt. Das zeigt, dass Oskar nicht religiös ist.

Die Methode durch andere Figuren bedeutet, dass die anderen Figuren über eine Figur sprechen. Als Beispiel sagt Doktor Düsseldorf, “Du hast recht, Oskar. Danke, dass du mich darauf aufmerksam gemacht hast”. Dieser Satz zeigt, dass Doktor Düsseldorf Oskar lobt. Er bedankt sich für die Aufmerksamkeit von Oskar. Das heißt, dass Oskar ein Kind, das sich Sorgen um andere Leute macht.

Danach wird die indirekte Charakterisierung durch drei Typen analysiert. Das sind die Methode durch die Schilderung ihres Verhaltens, die Methode durch die Beschreibung ihres Äußeren, und die Methode durch die Darstellung ihrer Beziehungen. Der erste Typ ist durch die Schilderung ihres Verhaltens. Zu diesem Typ gehören die Gewohnheiten, das Verhaltensmuster und die Sprechweise. Ein Beispiel ist die Aussage von Oskar, “Ich habe keine Adresse von Dir. Was soll ich machen?”. Dieses Beispiel beschreibt die naive Eigenschaft von Oskar. Er fragt, wo die Adresse von Gott ist.

Der zweite Typ ist durch die Beschreibung ihres Äußeren, der das Aussehen, den Körperbau, die Kleidung, den Friseur und den Gesamteindruck darstellt. “Ihre Kleider wurden mit der Zeit zerlumpt und zerschlissen”. Das ist ein Beispiel von Aschenputtel. Es beschreibt die Kleidung von Aschenputtel. Ihre Stiefschwester lassen sie die Kleidung tragen, die zerlumpt und zerschlissen ist, obwohl sie reich sind. Aschenputtel hat die große Geduld,

Der letzte Typ ist durch die Darstellung ihrer Beziehungen, der über die Beziehung zwischen den Figuren erzählt. Ein Beispiel ist das Gespräch zwischen Oskar und Oma Rosa. Oma Rosa fragt, wen Oskar liebt und Oskar sagt, “Peggy,

Nur Peggy”. Das Beispiel stellt die Beziehungen zwischen Oskar und Peggy dar. Oskar sagt, dass er nur Peggy liebt.

Die Forscherin benutzt die Forschung von Septiani und Ernawati als die relevante Forschung. In der Forschung von Septiani wird die Charakterisierung der Hauptfigur analysiert und von Ernawati wird die Erzählung analysiert. Basierend auf ihre Forschung wird in dieser Forschung die Charakterisierung der Hauptfigur in der Erzählung analysiert.

Das Ziel dieser Forschung ist die Charakterisierung der Hauptfigur in der Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa” zu identifizieren und darzustellen. Diese Forschung ist eine qualitative Forschung mit deskriptiver Methode. Die Technik der Forschung ist Literaturstudie. Die Daten sind die Sätze, die die Charakterisierung der Hauptfigur beschreiben. Die Datenquelle ist die Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa” von Eric Emmanuel Schmitt.

Das Ergebnis dieser Forschung zeigt, dass es 48 Sätze gibt, die die Charakterisierung der Hauptfigur in der Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa” von Eric Emmanuel Schmitt beschreiben.

Die Methode, die durch die Schilderung ihres Verhaltens angewendet, steht auf dem ersten Platz mit den 32 Sätzen. Die Anzahl der Daten von der Methode durch die Figur selbst ist genauso wie durch die Darstellung ihrer Beziehungen. Die Daten betragen 6 Sätze. Dann hat die Methode durch die andere Figuren nur 4 Sätze und es gibt keine Methode durch die Beschreibung ihres Äußerens in dieser Erzählung. Die Methode direkte Charakterisierung und indirekte Charak-

terisierung beschreiben den Charakter von Oskar. Oskar ist ein einfältiges, vertrauenswürdiges und treuliches Kind.

Um die Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa" vorzustellen, kann diese Erzählung als das Zusatzmaterial in dem Literaturunterricht für die Studenten, die Deutsch lernen, verwendet werden. Dann gibt diese Erzählung den Lesern eine Lehre über das Leben.

KATA PENGANTAR

Segala puji dan syukur saya ucapkan kepada Allah SWT atas rahmat dan berkah-Nya, sehingga penyusunan skripsi ini dapat berjalan dengan baik.

Pada kesempatan ini, saya ingin mengucapkan terima kasih kepada ibu Dra. Azizah H. Siregar, M.Pd dan ibu Dra. Santiah, M.Pd selaku dosen pembimbing yang telah memberikan masukan, kritik dan saran serta semangat dalam penyelesaian skripsi ini. Kepada bapak Uryadi, M.Pd selaku Penasihat Akademik dan ibu Dra. Rr. Kurniasih RH, M. A selaku Koordinator Program Studi Bahasa Jerman yang juga telah memberikan semangat serta dukungannya untuk dapat menyelesaikan tugas akhir ini. Rasa terima kasih tidak lupa saya sampaikan kepada dosen-dosen Program Studi Bahasa Jerman Universitas Negeri Jakarta, atas didikan yang telah diberikan selama masa studi.

Ucapan terima kasih juga saya haturkan kepada keluarga, khususnya kepada Ayah, Ibu, Kakak, serta teman-teman Program Studi Bahasa Jerman Angkatan 2010 atas dukungan yang diberikan, sehingga tugas akhir ini dapat diselesaikan.

Peneliti menyadari bahwa, masih banyak kekurangan yang ada dalam penelitian ini. Oleh karena itu, peneliti mengharapkan kritik serta saran untuk memperbaiki kekurangan yang ada. Saya berharap agar, penelitian ini dapat bermanfaat bagi pembacanya dan bagi pembelajar bahasa Jerman sebagai tambahan wawasan, dalam hal ini adalah mengenai karakterisasi tokoh.

Jakarta, Agustus 2017

YR

DAFTAR ISI

	Halaman
ABSTRAK	i
LEMBAR PENGESAHAN	ii
LEMBAR PERNYATAAN	iii
LEMBAR PERNYATAAN PERSETUJUAN PUBLIKASI	
KARYA ILMIAH UNTUK KEPENTINGAN AKADEMIS	iv
<i>ZUSAMMENFASSUNG</i>	v
KATA PENGANTAR	x
DAFTAR ISI	xi
DAFTAR TABEL	xiii
DAFTAR GRAFIK	xiv
DAFTAR LAMPIRAN	xv
BAB I PENDAHULUAN	
A. Latar Belakang	1
B. Fokus Penelitian	6
C. Perumusan Masalah	7
D. Manfaat Penelitian	7
BAB II KAJIAN TEORI	
A. Deskripsi Teoritis	8
A.1. Karakter	8
A.2. Tokoh	14
A.3. Tokoh Utama	15

A.4. <i>Erzählung</i>	16
B. Hasil Penelitian yang Relevan	19
C. Kerangka Berpikir	20
BAB III METODOLOGI PENELITIAN	
A. Tujuan penelitian	22
B. Waktu dan Tempat	22
C. Prodesur Penelitian	22
D. Data dan Sumber Data	22
E. Teknik Pengumpulan Data	23
F. Teknik Analisis Data	23
G. Tabel Analisis Data	24
BAB IV HASIL PENELITIAN	
A. Deskripsi Data	25
B. Analisis Data	26
C. Interpretasi Data	32
BAB V PENUTUP	
A. Kesimpulan	36
B. Implikasi	36
C. Saran	37
DAFTAR PUSTAKA	38

DAFTAR TABEL

Tabel 1. Analisis Karakter Tokoh Utama dalam *Erzählung*

“*Oskar und die Dame in Rosa*” 24

DAFTAR GRAFIK

Grafik 1. Karakter Tokoh Utama dalam *Erzählung*

“*Oskar und die Dame in Rosa*” 26

DAFTAR LAMPIRAN

Lampiran 1. Biodata Eric Emmanuel Schmitt	40
Lampiran 2. Cover <i>Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"</i>	41
Lampiran 3. Ringkasan <i>Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"</i>	42
Lampiran 4. Tabel Analisis Karakter Tokoh Utama dalam <i>Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"</i>	44

BAB I

PENDAHULUAN

A. Latar Belakang

Karya sastra merupakan suatu karya imajinatif yang ditulis dengan menggunakan bahasa yang indah dan juga memiliki manfaat bagi pembacanya. Ismawati memahami dari Horace (2013:3), sastra adalah *dulce et ulite*, yang berarti indah dan bermakna. Indah berarti bahwa, sastra merupakan suatu karya yang bersifat imajinatif dan memiliki bahasa yang indah. Pada setiap karya sastra, bahasa yang digunakan adalah bahasa yang berifat estetis, yang memiliki arti keindahan. Hal tersebut juga diungkapkan oleh Sumardjo dan Saini dalam Emzir (2015:8), terdapat tiga ciri-ciri sastra yaitu, imajinatif, estetis dan penggunaan yang khas.

Sementara itu sastra juga memiliki sifat bermakna. Karya sastra bermakna bagi para pembacanya, karena dalam sebuah karya sastra terdapat nilai-nilai kemanusiaan, kehidupan, dan nilai-nilai sosial dan budaya. Menurut Emzir dan Rohman (2015:9), karya sastra dapat difungsikan sebagai media renungan, karena karya sastra berisi pengalaman-pengalaman manusia, maka pengalaman itu diungkapkan sedemikian rupa untuk memperoleh sari pati yang diinginkan.

Selain indah dan bermakna, membaca sebuah karya sastra juga dapat memberikan kesenangan bagi para pembacanya. Kosasih (2008:4) menyebutkan salah satu fungsi sastra adalah fungsi rekreatif, yaitu pembaca dapat memperoleh hiburan dan kesenangan dengan membaca suatu karya sastra. Emzir dan Rohman (2015:9) juga menambahkan bahwa, karya sastra memberikan fantasi-fantasi bagi para pembacanya. Karena fungsi karya sastra adalah sebagai hiburan, maka para pembacanya dapat memperoleh rasa senang.

Dalam sebuah karya sastra terdapat berbagai macam unsur yang digunakan untuk membangun sebuah cerita. Salah satu unsur yang ada adalah unsur tokoh. Untuk dapat memahami sebuah karya sastra, hendaknya seorang pembaca juga memahami karakter dari tokoh yang ada, karena tokoh merupakan salah satu unsur utama dalam sebuah cerita yang berperan sebagai pelaku cerita. Tokoh juga memainkan peranan yang penting dalam sebuah karya sastra. Seperti yang diungkapkan oleh Gigl (2009:150) "*Den Figuren kommt in epischen Texten eine wichtige Funktion zu.*" Berdasarkan pernyataan tersebut, maka yang akan dikaji dalam penelitian ini adalah unsur tokoh dalam sebuah karya sastra.

Dalam sebuah karya sastra terdapat tokoh yang mendukung jalannya suatu cerita. Berdasarkan fungsinya tokoh tersebut terbagi menjadi dua bagian, yaitu tokoh utama (*Hauptfigur*) dan tokoh pendukung (*Nebenfigur*). Priyatni (2010:110), menyatakan tokoh dibedakan atas tokoh utama dan tokoh bawahan. Dari kedua jenis tokoh tersebut, tokoh yang akan dibahas dalam

penelitian ini adalah tokoh utama. Hal ini berdasarkan pada peranan tokoh utama, yaitu sebagai tokoh yang paling banyak diceritakan. Tokoh utama merupakan tokoh yang paling sering muncul dan juga berperan sebagai tokoh pusat atau sentral. Oleh karena itu, tokoh utama menjadi pusat perhatian bagi para pembacanya. Hal tersebut diungkapkan oleh Marquaß (2006:36), "*Die Figuren, besonders die Hauptfigur, stehen im Zentrum des Leserinteresses.*"

Tokoh yang akan dibahas adalah tokoh utama dalam salah satu jenis karya sastra. Kosasih (2008:5) membagi karya sastra menjadi tiga jenis, yaitu puisi, prosa dan drama. Hal yang sama juga terdapat pada karya sastra Jerman. Gigl (2009:16) mengungkapkan, "*Literarische Hauptgattungen sind Prosa, Drama und Lyrik.*" Terdapat 3 jenis karya sastra Jerman yaitu prosa, drama dan lirik. Sementara itu, jenis karya sastra yang dipilih untuk penelitian ini adalah prosa. Prosa merupakan karya sastra yang disajikan secara naratif atau berbentuk cerita. Hal tersebut dikarenakan prosa memiliki makna yang denotatif atau makna sebenarnya, sehingga mudah dipahami oleh pembaca.

Dalam penelitian ini dipilih salah satu dari jenis karya sastra berbentuk prosa, yaitu *Erzählung*. *Erzählung* merupakan salah satu jenis karya sastra prosa atau epik. Berdasarkan bentuknya Matzkowski (2005:21) membagi jenis karya sastra epik menjadi tiga, yaitu *Großformen* (epik panjang), *Mittlere Formen* (epik sedang), dan *Kleinformen* (epik pendek). Sementara itu, *Erzählung* sendiri masuk kedalam bagian *Mittelere Formen* atau epik sedang.

Günther dan Irmgard Schweikle (2007:208) mengungkapkan, “*Oberbegriff für alle erzählenden Darstellungen von faktualen/realen oder fiktiven Handlungen.*” *Erzählung* merupakan sebuah cerita yang dapat bersifat tidak nyata atau fiksi maupun nyata atau non fiksi. *Erzählung* dipilih karena jika dibandingkan dengan roman, *Erzählung* bersifat tidak terlalu rumit. Menurut Bobrowski, “*Die Erzählung ist weniger umfangreich, weniger complex, weniger figurenreich, weniger welthaltig als Roman, Epos und Saga.*” Jika dibandingkan dengan roman, epos dan hikayat, *Erzählung* bersifat tidak terlalu luas, rumit dan memiliki sedikit penokohan. Dikatakan demikian, karena *Erzählung* hanya menceritakan satu fase kehidupan seorang tokoh. Dalam hal ini adalah fase kehidupan Oskar selama ia menderita sakit dan menjalani perawatan di rumah sakit.

Erzählung yang dipilih pada penelitian ini berjudul *Oskar und die Dame in Rosa* karya seorang pe-nulis berkebangsaan Prancis, Eric Emmanuel Schmitt. *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” merupakan *Erzählung* berbahasa Prancis dengan judul asli *Oscar et la dame rose* yang telah diterjemahkan kedalam bahasa Jerman oleh Annette dan Paul Backer menjadi *Oskar und die Dame in Rosa*.

Erzählung “*Oskar und die Dame in Rosa*” merupakan salah satu *Erzählung* dari tetralogi yang ditulis oleh Eric Emmanuel Schmitt. Tetralogi merupakan kumpulan dari empat karya yang saling berhubungan. Tetralogi tersebut adalah *Milarepa, Monsieur Ibrahim und die Blumen des Korans, Oskar und die Dame in Rosa*, dan *Das Kind von Noah*. Pada situs resmi Schmitt dike-

tahui bahwa, *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” mendapat beberapa penghargaan pada tahun 2004 di Prancis, diantaranya adalah *Prix Chronos* dan *Prix Jean Bernard*. Selain itu, *Erzählung* tersebut juga mengajarkan kepada para pembacanya untuk percaya akan adanya Tuhan dan tidak takut untuk menghadapi kematian. Hal tersebut merupakan salah satu alasan pemilihan *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” sebagai objek penelitian.

Penelitian ini akan membahas mengenai tokoh utama pada *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*”, yaitu Oskar. Oskar adalah seorang anak laki-laki berusia sepuluh tahun yang menderita penyakit leukemia. *Erzählung* ini berisi kumpulan surat-surat yang ditulis oleh Oskar untuk Tuhan. Dalam suratnya, Oskar menceritakan tentang kehidupannya di rumah sakit. Ia juga bercerita tentang teman-temannya yang tinggal di rumah sakit, orang tuanya, dan tentu saja Oma Rosa. Oma Rosa adalah seorang perawat di rumah sakit dan Oma Rosa pula yang menyarankan Oskar agar ia menulis surat untuk Tuhan.

Karakter tokoh utama pada *Erzählung* tersebut akan digambarkan melalui dua metode penggambaran tokoh, yaitu metode penggambaran secara langsung dan metode penggambaran secara tidak langsung. Menurut Gigl (2005:23), “*Die Charakterisierung einer Figur kann auf verschiedene Arten erfolgen, direkte Charakterisierung und indirekte Charakterisierung.*”

Karakter tokoh yang ditemukan akan dibagi berdasarkan pembagian metode langsung dan metode tidak langsung menurut Marquaß. Penggam-

baran karakter melalui metode langsung (*direkte Charakterisierung*) terdiri atas, penggambaran tokoh melalui penulis/pengarang cerita (*durch den Erzähler*), penggambaran melalui tokoh itu sendiri (*durch die Figur selbst*) dan penggambaran melalui tokoh lain (*durch andere Figuren*). Sementara itu, penggambaran karakter secara tidak langsung (*indirekte Charakterisierung*) dibagi menjadi, penggambaran sikap dan perilaku tokoh (*durch die Schilderung ihres Verhaltens*), melalui penampilan tokoh (*durch die Beschreibung ihres Äußeren*), dan melalui hubungan antar tokoh (*durch die Darstellung ihrer Beziehungen*).

Metode penggambaran tokoh secara langsung dan tidak langsung dipilih karena metode tersebut merupakan metode penggambaran tokoh yang paling sering digunakan. Pernyataan tersebut sesuai dengan ungkapan Minderop. Menurut Minderop (2005:6) dalam menyajikan dan menentukan karakter (watak) para tokoh, pada umumnya pengarang menggunakan dua cara atau metode pada karyanya. Pertama, metode langsung (*telling*) dan kedua, metode tidak langsung (*showing*).

Maka berdasarkan latar belakang di atas, penelitian ini bertujuan untuk menganalisis karakter tokoh utama dalam *Erzählung* yang berjudul *Oskar und die Dame in Rosa* karya Eric Emmanuel Schmitt.

B. Fokus dan Sub Fokus Penelitian

Berdasarkan latar belakang di atas, maka fokus dalam penelitian ini adalah karakter tokoh utama dengan sub fokus penelitian, yaitu ini adalah karakter

tokoh utama dalam *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* karya Eric Emmanuel Schmitt.

C. Perumusan Masalah

Berdasarkan latar belakang dan fokus penelitian, maka masalah dalam penelitian ini dirumuskan menjadi, bagaimana karakter tokoh utama dalam *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* karya Eric Emmanuel Schmitt.

D. Manfaat Penelitian

Manfaat dari penelitian ini adalah untuk memperkenalkan salah satu jenis karya sastra kepada para pembaca, yaitu *Erzählung*. Penelitian ini juga berguna untuk membantu para pembaca agar dapat memahami karakter tokoh utama yang terdapat pada *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* menurut metode penggambaran karakter tokoh oleh Marquß. Bagi peneliti, manfaat yang didapat adalah memperoleh tambahan wawasan mengenai metode-metode penggambaran unsur tokoh yang digunakan dalam sebuah karya sastra. Sementara itu, bagi peneliti lain yang hendak melakukan penelitian sejenis, penelitian ini dapat dijadikan dasar untuk penelitian selanjutnya.

BAB II

KAJIAN TEORI

A. Deskripsi Teoretis

A.1. Karakter

Stanton (2007:33) mengemukakan bahwa, istilah karakter mempunyai dua pengertian yang berbeda. Karakter dapat berarti tokoh-tokoh cerita yang ditampilkan dan dapat diartikan pula sebagai sikap, ketertarikan, keinginan, emosi dan prinsip moral yang dimiliki tokoh-tokoh tersebut.

Sementara itu karakter menurut Wilpert (2001:128) adalah, "*Die Beschreibung und Analyse einer bestimmten Kombination von Charaktereigenschaften, Verhaltensweisen, Tugenden und Lasten.*" Karakter merupakan gambaran dari kepribadian, sifat dan perilaku seseorang. Jadi, dapat dikatakan bahwa, karakter adalah kepribadian, sifat, serta tingkah laku yang dimiliki seseorang.

Untuk menggambarkan watak tokoh dalam sebuah karya sastra, diperlukan sebuah metode untuk menggambarkan watak tokoh. Sesuai dengan pernyataan Minderop (2005:6), dalam menentukan karakter tokoh, pada umumnya pengarang menggunakan dua metode, yaitu metode langsung dan metode tidak langsung. Metode yang paling sering digunakan adalah metode langsung dan metode tidak langsung. Gigl (2009:151-153) mengungkapkan bahwa,

Die Charakterisierung einer Figur kann auf verschiedene Arten erfolgen: Direkte Charakterisierung: kommt entweder in der Außenperspektive (durch den auktorialen Erzähler) oder in der Innenperspektive (durch die Figur selbst oder durch andere Figuren) vor. Indirekte Charakterisierung: durch den Erzähler oder durch das Handeln oder Verhalten einer Figur.

Karakter tokoh dapat digambarkan dengan dua cara yaitu, metode langsung (*direkte Charakterisierung*), yakni melalui penggambaran langsung dari pengarang atau penggambaran langsung dari tokoh itu sendiri maupun tokoh lain. Contohnya dapat dilihat pada kalimat berikut, “*John Franklin war schon zehn Jahre alt und noch immer so langsam, dass er keinen Ball fangen konnte.*” (Nadolny,1983). Pernyataan tersebut merupakan penggambaran karakter tokoh secara langsung, yaitu penggambaran melalui pengarang. Pengarang menggambarkan tokoh John sebagai anak yang lamban dan lemah.

Metode lainnya adalah metode tidak langsung (*indirekte Charakterisierung*) yakni, penggambaran tokoh secara tidak langsung melalui sikap dan tingkah laku tokoh tersebut. Sebagai contoh dalam kalimat, “*..., die sich aus der Alltaglichkeit zu ihr fluchteten, um im Schutz der Nacht zu verwildern.*” (Ransmayr,1988). Kalimat tersebut menggambarkan sifat tokoh yang perhatian dengan cara melindungi kekasihnya di setiap malam.

Hal yang sama juga diungkapkan oleh Marquaß (2006:36-37) yang menyatakan bahwa, terdapat dua cara untuk menggambarkan tokoh dalam sebuah cerita, yaitu *direkte Charakterisierung* (metode langsung) dan

indirekte Charakterisierung (metode tidak langsung). Metode langsung (*direkte Charakterisierung*) dalam penelitian ini dibatasi menjadi peng-gambaran melalui tokoh itu sendiri (*durch die Figur selbst*) dan penggam-baran melalui tokoh lain (*durch andere Figuren*). Hal tersebut dikarena-

kan, bahwa *Erzählung* merupakan jenis karya sastra yang tidak diceritakan oleh penulisnya, melainkan diceritakan langsung oleh si pelaku cerita.

Sementara itu penggambaran karakter dengan metode tidak langsung dapat dilihat melalui penggambaran sifat dan perilaku tokoh (*durch die Schilderung ihres Verhaltens*), melalui ungkapan yang diucapkan tokoh (*durch die Beschreibung ihres Äußeren*), dan juga melalui hubungan antar tokoh (*durch die Darstellung ihrer Beziehungen*).

Penggambaran karakter melalui metode langsung (*direkte Charakterisierung*) terbagi dua, yaitu:

1. *Durch die Figur selbst*, yaitu penggambaran karakter yang digambarkan langsung oleh tokoh itu sendiri. Hal itu dapat dilihat melalui apa yang diucapkan dan apa yang dipikirkan oleh tokoh. Sama halnya yang diungkapkan oleh Marquaß (2006:36), "*durch die Figur selbst, die über sich spricht oder nachdenkt.*" Seperti ungkapan, "*Ich glaube nicht an Fügung und Schicksal, als Techniker bin ich gewohnt mit den Formeln der Wahrscheinlichkeit zu rechnen.*" (Frisch:1957). Tokoh

tersebut menggambarkan sendiri, bahwa ia bukanlah orang percaya akan takdir dan nasib.

2. *Durch die andere Figuren*, merupakan penggambaran karakter tokoh yang diungkapkan oleh tokoh lain. Yang meliputi, pembicaraan, pujian, kritikan, penilaian, dan perbandingan sikap mereka dengan tokoh lain. Hal tersebut diungkapkan oleh Gigl (2005:24) "*durch andere Figuren, die über sie sprechen, sie loben, kritisieren, mit anderen vergleichen, bewerten, ihre Verhaltensweisen nachahmen, ihre Gefühle respektieren bzw. ignorieren usw.*" Seperti contoh berikut, "*Der Vater, der so dumm war und samstags immer betrunken vor dem Fernseher lag, ... Er ist weg. Ich muss ihn nie wieder sehen.*" (Barre1989) Dalam kalimat tersebut tokoh menggambarkan kebenciannya pada sang ayah yang diceritakan sebagai seorang pemabuk.

Selanjutnya adalah penggambaran karakter melalui metode tidak langsung (*indirekte Charakterisierung*) yang terbagi menjadi tiga jenis, yaitu:

1. *Durch die Schilderung ihres Verhaltens*, menurut Marquaß (2006:37) meliputi *Gewohnheiten, Verhaltensmuster*, dan *Sprechweise*. Jenis ini menjelaskan bahwa, penggambaran karakter tokoh dapat dilihat melalui kebiasaan, perilaku, maupun cara berbicara tokoh tersebut. Seperti ungkapan, "*..., die sich aus der Alltglichkeit zu ihr fluchteten, um im Schutz*

der Nacht zu verwildern.” (Ransmayr:1988). Pada contoh tersebut dapat dilihat karakter tokoh yang perhatian, dengan cara melindungi kekasihnya setiap malam.

2. *Durch die Beschreibung ihres Äußeren*, merupakan penggambaran melalui penampilan tokoh yang meliputi penampilan luar, bentuk tubuh, cara berpakaian, tata rambut dan kesan dari tokoh lain. Seperti pernyataan Gigl (2009:152) *durch die Darstellung des Äußeren (Aussehen, Körperbau, Kleidung, Frisur, Gesamteindruck)*. Contoh berikut menggambarkan penampilan tokoh, *“Effi trug ein blau und weiß gestreiftes, halb kittelartiges Leinwandkleid, bronzefarbener Ledergürtel ... und über Schulter und Nacken fiel ein breiter Matrosenkragen.”* (Fontane:1894). Melalui penggambaran penampilan tokoh tersebut, tokoh memiliki sifat yang suka memperhatikan penampilannya.
3. *Durch die Darstellung ihrer Beziehungen*, yang merupakan penggambaran tokoh melalui hubungan antar tokoh dengan tokoh lainnya. Seperti contoh, *“Auf der tiefbraunen Brust hatte er nu rein paar goldblonde Haare, aber auf dem Kopf einen dicht und hoch lodernden Blondsopf. Wahrscheinlich ein ehemaliger Schüler, dachte Helmut.”* (Walser:1978). Dalam contoh tersebut digambarkan tokoh utama yang sedang memperhatikan tokoh lainnya, hal tersebut berarti tokoh utama

memiliki rasa ingin tahu yang tinggi terhadap seseorang.

Sementara itu, untuk menganalisis karakter tokoh utama data yang terkumpul berupa kata, frasa atau kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama. Hal tersebut dikemukakan oleh Siswanto (2010:70) dalam penelitian sastra juga memerlukan data tetapi dalam bentuk verbal, yaitu berupa kata, frasa atau kalimat. Sementara itu, data yang ditemukan untuk menggambarkan karakter tokoh utama dalam *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* hanyalah data yang berupa kalimat. Oleh karena itu, data yang digunakan hanya sebatas kalimat.

Berdasarkan dari pernyataan-pernyataan di atas, maka dalam penelitian ini digunakan metode penggambaran karakter yang dikemukakan oleh Marquardt, yaitu metode langsung dan metode tidak langsung. Hal ini dikarenakan metode tersebut merupakan metode penggambaran tokoh yang paling sering digunakan. Kedua metode tersebut dibagi kembali menjadi, metode langsung (*durch die andere Figuren* dan *durch die Figur selbst*) dan metode tidak langsung (*durch die Schilderung ihres Verhaltens, durch die Beschreibung ihres Äußeren* dan *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*). Dalam penelitian ini data yang digunakan berupa kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama.

A.2. Tokoh

Tokoh dalam karya sastra merupakan salah satu unsur penting dalam sebuah cerita, karena tokoh merupakan pelaku cerita atau orang yang menjalankan sebuah cerita. Tokoh menurut Wilpert (2001:268) adalah *“Auftretende fiktive Person auch Charakter genannt.”* Maksudnya adalah tokoh merupakan pelaku cerita fiksi yang juga dikenal dengan istilah karakter.

Pengertian lainnya datang dari Abrams dalam Nurgiyantoro (2002:165) yang menyatakan bahwa, tokoh cerita adalah orang yang ditampilkan dalam suatu karya naratif, atau drama, yang oleh pembaca ditafsirkan memiliki kualitas moral dan kecenderungan tertentu seperti yang diekspresikan dalam ucapan dan apa yang dilakukan dalam tindakan. Karakter dan sifat yang dimiliki oleh seorang tokoh ditentukan langsung oleh sang penulis cerita atau *Autor*. Hal tersebut diungkapkan oleh Melvill, *“Als Autor bestimmst natürlich du, wie sie aussehen und welche Eigenschaften sie haben”*. Penulislah yang menentukan bagaimana seorang tokoh terlihat dan bagaimana sifat dan perilaku tokoh tersebut.

Di dalam sebuah cerita, tokoh juga dapat berhubungan dan berkomunikasi dengan tokoh lain seperti halnya yang terjadi pada orang-orang di kehidupan nyata. Marquaß (2006:36) menyatakan, *“Ebenso wie die Personen im realen Leben stehen die Figuren der erzählten Welt untereinander in vielfältigen Beziehungen”*. Seperti halnya dalam

Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa", tokoh-tokoh yang ada saling berhubungan. Contohnya tokoh Oskar yang berhubungan dengan tokoh lainnya seperti, Oma Rosa, orang tua Oskar, dan teman-temannya.

Dari pernyataan-pernyataan tersebut, maka dapat dikatakan bahwa tokoh merupakan pelaku dari sebuah cerita fiksi, baik dalam karya naratif maupun drama. Seperti halnya tokoh Oskar yang merupakan pelaku dari sebuah cerita fiksi yang berbentuk naratif, yaitu *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"*. Tokoh memiliki sifat dan karakter yang ditentukan oleh penulis cerita, yang dapat dilihat dari apa yang diucapkan dan apa yang dilakukannya.

A.3. Tokoh Utama

Dalam sebuah karya sastra terdapat tokoh utama sebagai tokoh sentral atau pusat yang memegang peran penting dalam jalannya suatu cerita. Tokoh utama juga merupakan tokoh yang paling sering muncul pada suatu karya sastra. Hal tersebut juga diungkapkan oleh Nurgiyantoro (2002: 176) yang mengatakan bahwa, tokoh utama adalah tokoh yang diutamakan penceritaannya dalam novel yang bersangkutan. Ia merupakan tokoh yang paling banyak diceritakan, baik sebagai pelaku kejadian maupun yang dikenai kejadian. Karya sastra yang dimaksud dalam penelitian ini adalah *Erzählung*.

Sebagai tokoh sentral, tentu saja tokoh utama menjadi pusat perhatian bagi para pembaca. Sesuai dengan apa yang disampaikan oleh Marquaß

(2006:36) *Die Figuren, besonders die Hauptfigur, stehen im Zentrum des Leser-interesses. Ihr Verhalten und ihr Schicksal finden die größte Aufmerksamkeit.* Perhatian para pembaca juga tertuju pada perilaku dan nasib dari seorang tokoh utama.

Tokoh utama juga dapat dilihat dari tingkat pentingnya seorang tokoh dalam sebuah karya. Nurgiyantoro menambahkan, bahwa tokoh utama tidak selalu diperankan oleh satu orang tokoh, tetapi juga dapat diperankan lebih dari satu tokoh. Yang membedakan adalah dominasi tokoh-tokoh tersebut dalam sebuah penceritaan.

Dari pernyataan-pernyataan tersebut, maka tokoh utama dapat diartikan sebagai pelaku cerita yang memegang peran penting dalam suatu cerita dan merupakan tokoh yang paling banyak diceritakan dan juga diutamakan penceritaannya. Oleh karena itu, tokoh utama merupakan tokoh yang menjadi pusat perhatian para pembacanya.

A.4. *Erzählung*

Erzählung menurut Wilpert (2001:239) adalah “*Mündliche oder schriftliche Darstellung des Verlaufs von wirklichen oder erdachten Geschehnissen.*” *Erzählung* merupakan sebuah cerita yang dapat disajikan secara lisan maupun tulisan, yang merupakan kejadian nyata maupun merupakan kejadian yang tidak nyata. Hal yang sama juga diungkapkan oleh Fludernik (2013:16) “*Es gibt fiktionale (erfundene) und nicht fiktionale Erzählungen.*” *Erzählung* juga merupakan salah satu bentuk dari karya

sastra. Seperti yang telah diketahui bahwa, karya sastra dapat berupa cerita fiksi dan cerita non fiksi. Hal yang sama juga terdapat pada *Erzählung*.

Sementara itu Jeßing dan Köhnen (2003:121) menjelaskan, bahwa

Grundsätzlich erzählt niemals der Autor eines erzählenden Textes - vielmehr erfindet er eine Figur, die sich zwischen ihn und den Erzählgegenstand schiebt-und damit auch zwischen den Leser und das Gelesene.

Tidak hanya dapat bersifat rekaan atau nyata, sebuah *Erzählung* juga tidak diceritakan langsung oleh penulisnya, melainkan diceritakan langsung oleh pelaku cerita itu sendiri. Pernyataan tersebut juga sesuai dengan isi dari *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*”. Pada *Erzählung* tersebut, cerita disampaikan langsung oleh tokoh utama yang menceritakan tentang kehidupan pribadinya, Oma Rosa, orang tua, maupun teman-temannya.

Dari pernyataan-pernyataan di atas, maka dapat dikatakan bahwa, *Erzählung* merupakan suatu cerita yang dapat disajikan secara lisan atau tulisan, dapat berupa cerita fiksi atau cerita rekaan maupun non fiksi atau cerita sesungguhnya, dan *Erzählung* juga tidak diceritakan oleh pengarang, melainkan oleh pelaku atau tokoh cerita itu sendiri. Dalam penelitian ini, *Erzählung* yang dimaksud adalah *Erzählung* yang disajikan secara tulisan, merupakan cerita fiksi dan juga diceritakan langsung oleh tokoh cerita tersebut.

Sementara itu, *Erzählung* yang dipilih adalah *Erzählung* yang berjudul *Oskar und die Dame in Rosa* karya Eric Emmanuel Schmitt. *Oskar und die Dame in Rosa* merupakan sebuah *Erzählung* yang ditulis oleh penulis

berkebangsaan Perancis, yaitu Eric Emmanuel Schmitt. *Erzählung* tersebut merupakan karya sastra berbahasa Perancis dengan judul asli, *Oskar et la dame rose*, yang setelah diterjemahkan kedalam bahasa Jerman oleh Annete dan Paul Backer menjadi *Oskar und die Dame in Rosa. Erzählung* "Oskar und die Dame in Rosa" merupakan salah satu karya dari tetralogi yang ditulis oleh Schmitt. Tetralogi tersebut adalah *Milarepa, Monsieur Ibrahim und die Blumen des Koran, Oskar und die Dame in Rosa*, dan *das Kind von Noah*. Dari keempat tetralogi tersebut, pada tahun 2009 *Oskar und die Dame in Rosa* diadaptasi menjadi sebuah film yang disutradarai sendiri oleh Schmitt. "Nach seinem erfolgreichen ersten Film, *Odette Toulemonde*, adaptiert Schmitt als Regisseur *Oskar und die Dame in Rosa fürs Kino (2009)*."

Erzählung ini menceritakan tentang tokoh Oskar, seorang anak laki-laki berusia sepuluh tahun yang menjalani masa kanak-kanaknya dirumah sakit karena penyakit yang dideritanya. *Erzählung* ini berisikan kumpulan surat-surat yang ditulis Oskar untuk Tuhannya. .

Meskipun *Oskar und die Dame in Rosa* menceritakan mengenai kisah sedih Oskar, tetapi Schmitt tetap memasukkan humor-humor kedalamnya, seperti sikap lugu Oskar yang terus menanyakan dimana alamat Tuhannya. Hal tersebut juga diungkapkan oleh Jean-François Fournel dalam media Prancis *Le Pèrelin*, "Der kleine Junge bringt uns mit seinen Späßen zum Schmunzeln und erteilt uns zugleich eine Lehre über das Leben." Oskar

adalah anak yang dapat membawa leluconnya kepada para pembaca, tetapi disaat yang bersamaan juga mengajarkan tentang kehidupan.

B. Penelitian yang Relevan

Dalam penelitian ini, terdapat dua penelitian yang dijadikan sebagai bahan rujukan. Penelitian pertama mengenai karakter tokoh utama, yang sebelumnya dilakukan oleh Septiani pada tahun 2015 dengan judul “Karakter Tokoh Utama Pada Roman *“Wir Alle für Immer Zusammen”* Ditinjau Dari Tipologi Temperamen Menurut Galenus”. Penelitian ini bertujuan untuk mengetahui karakter tokoh utama dalam roman *Wir alle für immer Zusammen* dilihat dari Tipologi Temperamen.

Penelitian yang relevan lainnya adalah penelitian mengenai *Erzählung* yang berjudul “Kondisi Sosial, Ekonomi, dan Politik Masyarakat Jerman yang Tercermin dalam *Erzählung “Als der Krieg zu Ende war”* Karya Heinrich Böll” yang diteliti oleh Dewi Ernawati pada tahun 2014.

Penelitian tersebut bertujuan untuk mendeskripsikan, 1) kondisi sosial, 2) kondisi ekonomi dan, 3) kondisi politik masyarakat Jerman yang tercermin dalam *Erzählung “Als der Krieg zu Ende war”* karya Heinrich Böll.

Dari kedua penelitian tersebut relevansinya dengan penelitian ini adalah pada penelitian pertama memiliki kesamaan dalam hal tujuan, yaitu mengetahui karakter tokoh utama. Sementara itu, pada penelitian kedua memiliki relevansi dalam hal sumber data, yaitu menggunakan jenis karya sastra *Erzählung* sebagai sumber data.

C. Kerangka Berpikir

Dalam sebuah karya sastra terdapat berbagai jenis unsur yang dapat membangun jalannya sebuah cerita, seperti tokoh, tema, latar, alur, amanat dan unsur penting lainnya. Salah satu unsur utama dalam karya sastra adalah tokoh. Dapat dikatakan bahwa, dalam setiap karya sastra terdapat unsur tokoh. Tokoh dapat dibedakan menjadi dua, yaitu tokoh utama dan tokoh pendukung.

Tokoh utama adalah tokoh yang diutamakan penceritaannya dan tokoh yang paling sering muncul dalam sebuah cerita. Tokoh utama juga merupakan tokoh sentral atau pusat yang memegang peranan penting untuk menjalankan sebuah cerita. Oleh karena itu, untuk dapat memahami sebuah karya sastra, hendaknya para pembaca juga memahami karakter tokoh utama.

Karakter adalah sifat dan tingkah laku pada diri seseorang. Karakter tokoh utama pada salah satu jenis karya sastra, yaitu *Erzählung* yang berjudul *Oskar und die Dame in Rosa* karya Eric Emmanuel Schmitt yang menjadi fokus dalam penelitian ini. *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” mengisahkan tentang seorang anak laki-laki berusia 10 tahun bernama Oskar yang menderita penyakit leukemia dan kisah-kisahnyanya sebelum ia meninggal dunia.

Sementara itu, untuk menggambarkan karakter tokoh dalam sebuah cerita diperlukan adanya metode penggambaran karakter tokoh. Dalam

penelitian ini metode yang akan digunakan adalah *direkte Charakterisierung* (metode langsung) dan *indirekte Charakterisierung* (metode tidak langsung), karena metode tersebut merupakan metode yang paling sering digunakan. Penggambaran karakter tokoh melalui metode langsung terbagi menjadi dua bagian, yaitu melalui tokoh itu sendiri (*durch die Figur selbst*) dan melalui tokoh lain (*durch andere Figuren*). Sementara itu, penggambaran melalui metode tidak langsung dibagi menjadi tiga, yaitu melalui penggambaran sifat dan perilaku tokoh (*durch die Schilderung ihres Verhaltens*), melalui ungkapan yang diucapkan tokoh (*durch die Beschreibung ihres Äußeren*), dan melalui hubungan antar tokoh (*durch die Darstellung ihrer Beziehungen*).

Dari sumber data yang digunakan, kalimat-kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama dikumpulkan dan dimasukkan ke dalam tabel analisis data. Kemudian kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama tersebut dianalisis dan dibagi berdasarkan dengan pembagian metode langsung (*direkte Charakterisierung*) dan metode tidak langsung (*indirekte Charakterisierung*) menurut Marquaß. Hal terakhir yang dilakukan adalah menarik kesimpulan berdasarkan hasil analisis data, untuk mengetahui karakter tokoh utama dan metode penggambaran karakter yang paling dominan digunakan dalam *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"*.

BAB III

METODOLOGI PENELITIAN

A. Tujuan Penelitian

Penelitian ini bertujuan untuk mendeskripsikan karakter tokoh utama dalam *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* karya Eric Emmanuel Schmit.

B. Waktu dan Tempat

Penelitian ini dilaksanakan di Perpustakaan Program Studi Bahasa Jerman, Perpustakaan Universitas Negeri Jakarta, Perpustakaan Goethe Institut Jakarta dan Perpustakaan Daerah DKI Jakarta. Penelitian ini berlangsung dari bulan Maret 2014 sampai dengan bulan Juni 2017.

C. Prosedur Penelitian

Penelitian ini merupakan penelitian kualitatif yang bersifat deskriptif dengan pendekatan studi pustaka.

D. Data dan Sumber Data

Data yang digunakan dalam penelitian ini adalah data verbal. Menurut Siswanto (2010:70), penelitian sastra memiliki data ber-bentuk verbal, yaitu berwujud kata-kata, frasa, dan kalimat. Sementara itu, data yang ditemukan dalam penelitian ini hanya data yang berupa kalimat. Oleh karena itu, data dalam penelitian ini adalah kalimat yang menggambarkan

karakter tokoh utama baik narasi maupun dialog. Sumber data yang digunakan adalah *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* karya Eric Emmanuel Schmitt.

E. Teknik Pengumpulan Data

1. Dipilih sumber data yang akan digunakan, yaitu *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"*
2. Sumber data yang telah dipilih, dibaca dengan cermat.
3. Data dikumpulkan berdasarkan kalimat yang terdapat pada *Erzählung "Oskar und die Dame in Rosa"* yang menggambarkan karakter tokoh utama.

F. Teknik Analisis Data

1. Data yang telah dikumpulkan dibagi sesuai dengan pembagian metode penggambaran karakter tokoh utama menurut Marquæß.
2. Setelah korpus data dikumpulkan, kalimat-kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama dituliskan kedalam tabel analisis data. Tabel analisis data dibuat berdasarkan pembagian metode penggambaran karakter tokoh secara langsung dan tidak langsung menurut Marquæß.
3. Data atau kalimat yang menggambarkan tokoh utama diinterpretasikan dan dituliskan keterangan mengenai karakter yang dimiliki tokoh utama.

4. Setelah interpretasi data, ditarik kesimpulan dan ditentukan karakter tokoh utama dalam *Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”*.

G. Tabel Analisis Data

Untuk menganalisis karakter tokoh utama dalam *Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”* berdasarkan pembagian metode penggambaran karakter tokoh menurut Marquäß, maka dibuatlah tabel berikut:

Tabel.1. Tabel Analisis Data

No	Kalimat	Hal	Metode						Interpretasi	Ket.
			Langsung			Tidak Langsung				
			1	2		1	2	3		

Keterangan : Langsung :

1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri
2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung :

1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh
2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh
3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

BAB 1V

HASIL PENELITIAN

A. Deskripsi Data

Data yang dianalisis dalam penelitian ini adalah kalimat-kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama yang terdapat dalam *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” karya Eric Emmanuel Schmitt. Data tersebut disesuaikan menurut pembagian metode penggambaran karakter tokoh oleh Marquaß, yaitu metode langsung dan metode tidak langsung. Metode langsung terdiri dari, penggambaran melalui tokoh itu sendiri (*durch die Figur selbst*) dan penggambaran melalui tokoh lain (*durch die andere Figur*). Sedangkan metode tidak langsung terdiri dari, penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh (*durch die Schilderung ihres Verhaltens*), penggambaran melalui penampilan tokoh (*durch die Beschreibung ihres Äußeren*) dan penggambaran melalui hubungan antar tokoh (*durch die Darstellung ihrer Beziehungen*).

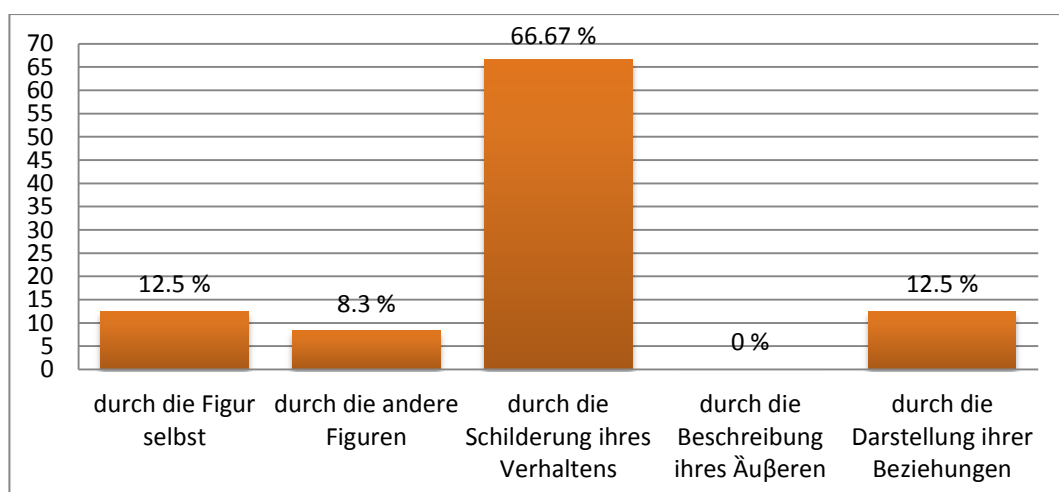
Jumlah data sebanyak 48 kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama. Metode penggambaran karakter yang sering muncul adalah metode penggambaran secara tidak langsung, yaitu penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan, dan cara bicara tokoh (*durch die Schilderung ihres Verhaltens*), yaitu sebanyak 32 kali atau setara dengan 66,67%. Penggambaran melalui tokoh itu sendiri (*durch die Figur selbst*) muncul sebanyak 6 kali atau 12,55%. Penggambaran melalui hubungan antar

tokoh (*durch die Darstellung ihrer Beziehungen*) juga muncul sebanyak 6 kali atau 12,5%. Sedangkan penggambaran melalui tokoh lain (*durch die andere Figuren*) muncul sebanyak 4 kali atau 8,3%. Sementara itu, penggambaran melalui penampilan tokoh (*durch die Beschreibung ihres Äußeren*) tidak muncul sama sekali dalam *Erzählung* tersebut. Tidak ada penggambaran karakter tokoh utama melalui penampilan tokoh.

B. Analisis Data

Hasil analisis data diperoleh dengan cara menyesuaikan kalimat kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama dengan pembagian metode penggambaran karakter tokoh menurut Marquaß. Jumlah data yang ditemukan sebanyak 48 kalimat yang mengandung penggambaran karakter tokoh utama. Persentase data yang menggambarkan karakter tokoh utama dapat dilihat dalam grafik berikut:

Grafik. 1. Karakter Tokoh Utama dalam Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa” Berdasarkan Metode Pembagian Karakter Menurut Marquaß

Berikut adalah pemaparan hasil analisis karakter tokoh utama dalam *Ezählung "Oskar und die Dame in Rosa"* karya Eric Emmanuel Schmitt, berdasarkan pembagian metode penggambaran karakter tokoh menurut Marquäß.

1. Metode Langsung (*direkte Charakterisierung*)

1.1. *Durch die Figur selbst*

Penggambaran karakter yang digambarkan oleh tokoh itu sendiri tidak terlalu sering digunakan. Dari 48 data yang ditemukan hanya terdapat 6 data atau kalimat yang menggunakan metode ini untuk menggambarkan karakter tokoh utama.

Contoh :

*Ich habe noch nicht mit Dir geredet, weil **ich nämlich nicht daran glaube, dass es Dich gibt.***

Kalimat di atas merupakan pernyataan langsung yang diucapkan oleh Oskar, Kata *Dich* merupakan kata ganti untuk Tuhan. Oskar berkata bahwa, ia tidak percaya akan adanya Tuhan. Hal tersebut menggambarkan Oskar bukan merupakan anak yang religius.

Contoh lain dari penggambaran karakter melalui *durch die Figur selbst* adalah sebagai berikut:

*Und je mehr Doktor Düsseldorf mit traurigen Augen schweigt, desto **mehr fühle ich mich schuldig.***

Tokoh Oskar memiliki sifat yang mudah merasa bersalah. Kalimat tersebut merupakan ungkapan rasa bersalah Oskar kepada sang dokter, dokter Düsseldorf. Oskar merasa bahwa, ia telah mengecewakan dokter Düsseldorf karena kondisi kesehatannya yang semakin memburuk.

1.2. *Durch die andere Figuren*

Jika dibandingkan dengan penggambaran karakter melalui *durch die Figur selbst* atau melalui tokoh itu sendiri, penggambaran karakter melalui tokoh lain atau yang disebut dengan *durch die andere Figuren* lebih sedikit digunakan. Hanya ditemukan 4 kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama yang menggunakan metode *durch die andere Figuren* atau penggambaran karakter tokoh melalui tokoh lain.

Contohnya dapat dilihat pada kalimat berikut :

“Wir vertrauen dir unsere Tochter an.”, sagten sie zu mir.

“Wir wissen, dass wir uns auf dich verlassen können.”

Percakapan di atas merupakan percakapan antara Oskar dengan orang tua Peggy Blue. Orang tua Peggy Blue berkata, bahwa ia mempercayakan Oskar untuk menjaga Peggy selama di rumah sakit. Itu berarti, menurut orang tua Peggy, Oskar adalah anak yang dapat dipercaya.

Contoh lain dari penggambaran karakter tokoh melalui tokoh lain dapat dilihat pula dari kalimat berikut:

”Du hast recht, Oskar. Danke, dass du mich darauf aufmerksam gemacht hast.”

Kalimat tersebut diungkapkan oleh dokter Düsseldorf. Dokter Düsseldorf berterima kasih kepada Oskar, karena Oskar telah memperhatikannya. Itu berarti, Oskar memiliki sifat yang perhatian kepada orang lain.

2. Metode Tidak Langsung (*indirekte Charakterisierung*)

2.1. *Durch die Schilderung ihres Verhaltens*

Metode penggambaran melalui *durch die Schilderung ihres Verhaltens* merupakan metode yang paling sering digunakan. Metode ini melihat karakter tokoh berdasarkan sikap, perilaku, kebiasaan serta cara bicara tokoh tersebut. Pada *Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”* ini ditemukan 32 data atau kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama.

Sebagai contoh penggunaan metode ini dapat dilihat dari percakapan berikut:

“Ich will Oma Rosa sehen.”

“Aber wo warst du denn, Oskar? Wie fühlst du dich?”.

“Ich will Oma Rosa sehen.”

“Wie bist du in diese Kammer geraten? Bist du jemand gefolgt? Hast du was gehört?”

“Ich will Oma Rosa sehen.”

“Hier, trink ein Glas Wasser.”

“Nein. Ich will Oma Rosa sehen.”

“Iß einen Happen ...”

“Nein. Ich will Oma Rosa sehen.”

Kalimat-kalimat diatas adalah percakapan antara Oskar dengan para perawat di rumah sakit. Pada saat para perawat khawatir dan menanyakan keadaan Oskar, ia justru hanya ingin bertemu dengan Oma Rosa. Oskar tidak menjawab pertanyaan mereka. Ia hanya ingin bertemu dengan Oma Rosa. Karakter yang dapat dilihat dalam percakapan diatas adalah sifat keras kepala yang dimiliki Oskar.

Penggunaan metode *durch die schilderung ihres Verhaltens* juga terdapat pada contoh kalimat berikut:

“Es ist nicht Ihre Schuld, wenn Sie den Leuten schlechte Nachrichten überbringen müssen, Krankheiten mit lateinischen Namen, die nicht zu heilen sind. Sie müssen sich entspannen. Zur Ruhe kommen. Sie sind nicht Gottvater. Sie können nicht über die Natur bestimmen.”

Kalimat diatas menggambarkan sifat Oskar yang dewasa, diusianya yang baru menginjak sepuluh tahun. Dia memberikan perhatiannya dan menenangkan dokter Düsseldorf. Ia berkata agar dokter Düsseldorf tidak perlu merasa bersalah, karena penyakit pasiennya yang tidak dapat disembuhkan dan dokter Düsseldorf

harus tetap tenang. Oskar bahkan berkata bahwa, dokter Düsseldorf bukanlah Tuhan dan ia tidak dapat menentang kehendak alam.

2.2. *Durch die Beschreibung ihres Äußeren*

Dalam *Erzählung "Oskar und die dame in Rosa"* ini tidak ditemukan adanya kalimat yang menunjukkan penggambaran karakter tokoh melalui penampilan tokoh atau *durch die Beschreibung ihres Äußeren*.

2.3. *Durch die Darstellung ihrer Beziehungen*

Karakter tokoh yang digambarkan melalui hubungan antar tokoh atau *durch die Darstellung ihrer Beziehungen* tidak banyak ditemukan. Persentase penggunaan metode ini untuk menggambarkan karakter tokoh hanya sebanyak 12,5% atau setara dengan 6 kalimat.

Berikut ini adalah contoh penggunaan metode *durch die Darstellung ihrer Beziehungen* :

"Wen magst du am meisten, Oskar?",

"Hier? Im Krankenhaus?"

"Bacon, Einstein, Popcorn."

Percakapan di atas menggambarkan hubungan Oskar dengan teman-temannya dan sifat Oskar yang setia kawan. Ketika Oma Rosa bertanya, siapa yang paling disukai Oskar di rumah sakit, Oskar menjawab : "Bacon, Einstein dan Popcorn."

Contoh lain yang menunjukkan penggambaran karakter melalui hubungan antar tokoh dapat dilihat pada kalimat berikut:

“Was soll ich also tun?”

“Wen liebst du?”

“Peggy. Nur Peggy.”

Sifat setia yang dimiliki Oskar bukan hanya ditujukan untuk teman-temannya, melainkan juga untuk Peggy Blue. Dalam percakapan tersebut, Oma Rosa bertanya pada Oskar, siapa yang ia cintai. Oskar pun langsung menjawab Peggy dan hanya Peggy yang ia cintai. Percakapan tersebut menggambarkan hubungan Oskar dengan tokoh lain, yaitu Peggy Blue.

C. Interpretasi Data

Setelah menganalisis data, tahap selanjutnya yang dilakukan adalah menginterpretasi data. Pada tahap analisis data ditemukan 48 kalimat yang menggambarkan karakter tokoh utama dalam *Erzählung “Oskar und die Dame in Rosa”*. Kalimat-kalimat tersebut kemudian dibagi berdasarkan pembagian metode penggambaran karakter tokoh menurut Marquaß.

Jika diurutkan berdasarkan metode yang paling sering digunakan, maka metode penggambaran *durch die Schilderung ihres Verhaltens* adalah metode yang paling sering digunakan. Sebanyak 32 kalimat yang menggambarkan karakter tokoh melalui metode ini. *Durch die Schilderung ihres Verhaltens* merupakan bagian dari penggambaran karakter tokoh me-

lalui metode tidak langsung. Metode ini paling sering digunakan karena memiliki ciri-ciri penggambaran karakter terbanyak, yaitu dapat melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh. Salah satu contohnya adalah penggambaran *durch die Schilderung ihres Verhaltens* melalui cara bicara tokoh. Pada saat Oskar berbicara kepada Oma Rosa. Ia mengatakan bahwa, orang tuanya bodoh. Dari cara bicaranya tersebut, dapat diartikan bahwa, Oskar adalah anak yang pemarah dan suka berkata kasar.

Metode selanjutnya adalah *durch die Figur selbst* atau penggambaran melalui tokoh itu sendiri. Tidak sebanyak *durch die Schilderung ihres Verhaltens*, penggunaan metode ini untuk menggambarkan karakter tokoh utama ditemukan hanya sebanyak 6 kalimat. Metode ini merupakan bagian dari metode penggambaran secara langsung, yaitu melalui tokoh itu sendiri. Tokoh utama Oskar mengungkapkan sendiri bahwa, ia tidak percaya akan adanya Tuhan. Menurutnya Tuhan itu sama dengan santa Klaus, hanya sebuah cerita dan tidak nyata. Metode penggambaran *durch die Figur selbst* tidak banyak digunakan dalam *Erzählung* ini. Hal tersebut dikarenakan tokoh utama Oskar yang jarang menggambarkan karakter dirinya sendiri secara langsung.

Hal yang sama juga ditemukan pada metode *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*. Ditemukan 6 kalimat yang menggambarkan karakter tokoh melalui metode *durch die Darstellung ihrer Beziehungen* atau melalui hubungan antar tokoh. Seperti hubungan antara Oskar dengan Peggy Blue. Diceritakan bahwa, Oskar sangat mencintai Peggy Blue. Itu

berarti Oskar merupakan anak yang setia. Metode penggambaran ini jarang muncul karena dalam *Erzählung* tersebut Oskar lebih banyak menceritakan mengenai dirinya sendiri. Meskipun Oskar sering berinteraksi dengan tokoh lain, akan tetapi interaksi Oskar dengan tokoh lainnya tidak banyak menggambarkan karakter Oskar.

Selanjutnya adalah *durch die andere Figuren* yang merupakan metode yang paling sedikit digunakan. Hanya ditemukan 4 kalimat yang menggambarkan karakter tokoh melalui metode *durch die andere Figuren*. Metode ini melihat karakter tokoh melalui tokoh lain seperti, pujian, kritikan maupun penilaian satu tokoh terhadap tokoh lainnya. Seperti halnya dokter Düsseldorf yang berterima kasih kepada Oskar karena Oskar telah perhatian kepadanya. Itu menunjukkan bahwa, Oskar memiliki sifat yang perhatian pada orang lain. Metode ini paling sedikit muncul karena tokoh pendukung lain yang jarang memberikan pujian, kritikan, maupun berbicara mengenai sifat dan karakter Oskar.

Sementara itu, penggambaran karakter melalui metode *durch die Beschreibung ihres Äußeren* atau penggambaran melalui penampilan tokoh tidak ditemukan dalam *Erzählung* ini. Hal tersebut dikarenakan Schmitt, sebagai penulis *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” tersebut tidak menggambarkan penampilan luar Oskar. Maka berdasarkan data diatas dapat diketahui bahwa, metode yang paling sering digunakan untuk menggambarkan karakter tokoh utama dalam *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” adalah metode penggambaran karakter secara tidak

langsung yaitu, melalui metode *durch die Schilderung ihres Verhaltens* yang meliputi penggambaran sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh.

BAB V

PENUTUP

A. Kesimpulan

Melalui metode-metode penggambaran tokoh utama yang digunakan, dapat terlihat karakter Oskar sebagai tokoh utama dalam *Erzählung* “*Oskar und die Dame n Rosa*” yang tergambar dalam 48 kalimat.

Dari kalimat-kalimat tersebut, karakter tokoh utama yang paling sering muncul adalah sifat lugu atau polos yang dimiliki Oskar. Selain itu, Oskar juga digambarkan memiliki sifat yang setia, dapat dipercaya dan mudah marah.

Erzählung ini juga memberikan banyak pelajaran hidup bagi pembacanya, seperti pembelajaran mengenai mengenal Tuhan dan belajar untuk menerima kenyataan hidup walaupun tidak sesuai dengan apa yang diinginkan.

B. Implikasi

Erzählung “*Oskar und die Dame in Rosa*” dapat digunakan sebagai media untuk pembelajaran karakter, karena *Erzählung* ini memiliki pelajaran tentang kehidupan, salah satunya adalah belajar untuk mengenal Tuhan. Sehingga pembaca dapat meniru sifat-sifat baik yang dimiliki oleh tokoh utama.

C. Saran

Agar *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*” dapat dijadikan sebagai salah satu bahan bacaan tambahan untuk mahasiswa bahasa Jerman karena kosa kata dan struktur bahasanya yang sesuai dengan kemampuan mahasiswa bahasa Jerman setara dengan niveau B1. sehingga *Erzählung* ini mudah untuk dipahami. Selain itu, *Erzählung* juga dapat dijadikan sebagai materi tambahan dalam pembelajaran mengenai tokoh utama yang diperkenalkan melalui mata kuliah Literatur.

DAFTAR PUSTAKA

- Emzir dan Saifur Rohman. *Teori dan Pengajaran Sastra*. Jakarta: PT Rajagrafindo Persada, 2015.
- Ernawati, Dewi. *Kondisi Sosial, Ekonomi, dan Politik Masyarakat Jerman Yang Tercermin Dalam Erzählung "Als der Krieg zu Ende war" karya Heinrich Böll*.
<http://journal.student.uny.ac.id/jurnal/artikel/8170/15/635.,26.02.2015>.
- Fludernik, Monika. *Erzähltheorie eine Einführung 4.Auflage*. Darmstadt: WissenschaftlicheBuchgesellschaft, 2013.
- Gigl, Klaus. *Abiturwissen Deutsch: Prosa, Drama, Lyrik*. Stuttgart: Ernst KlettVerlag GmbH, 2009.
- Gigl, Klaus. *AbiWissenkompakt Deutsch: Prosa/Drama/Lyrik*. Stuttgart: Ernst KlettVerlag GmbH, 2005.
- Ismawati, Esti. *Pengajaran Sastra*. Yogyakarta: Penerbit Ombak, 2013.
- Jeßing, Benedikt dan Ralph Köhnen. *Einführung in die neure deutsche Literaturwissenschaft*. Stuttgart: J.B Metzlersche Verlagbuchhandlung und Carl Ernst PoeschelVerlag GmbH, 2002.
- Kosasih, E. *apresiasi Sastra Indonesia Puisi, Prosa, Drama*. Jakarta: Nobel Edumedia, 2008.
- Marquaß, Reinhard. *Prosatexte Analysieren*. Mannheim: BibliograpischesInstitut& F.A. Brockhaus AG, 2006.
- Matzkowski, Bern. *Wie Interpretiere Ich Fabeln, Parabeln und Kurzgesichten?*. Friedberg: Bange Verlag, 2005.
- Minderop, Albertine. *Metode Karekterisasi Telaah Fiksi*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia, 2005.
- Nurgiyantoro, Burhan. *Teori PengkajianFiksi*. Yogyakarta: Gajah Mada University Pers, 2005.
- Schweikle, Günther dan Irmgard Schweikle. *Metzler LexikonLiteratur: Begriffe Und Definitionen*. Stuttgart: Verlag J.B Metzler, 2007.
- Septiani, Ria. *Karakter Tokoh Utama Pada Roman "Wir Alle für Immer Zusammen" Ditinjau Dari Tipologi Temperamen Menurut Galenus*. Jakarta: UniversitasNegeri Jakarta, 2015.

Siswantoro. *Metode Penelitian Sastra: Analisis Struktur Puisi*. Yogyakarta: Pustaka Pelajar, 2010.

Stanton, Robert. *Teori Fiksi*. Yogyakarta: Pustaka Pelajar, 2007.

Wilpert, Gero von. *Sachwörterbuch der Literatur*. Stuttgart: AlferdKrünerVerlag, 2001.

www.buch-schreiben.net

www.eric-emmanuel-schmitt.com

www.labbe.de/mellvil/index_vs.asp?themaId=20&titelId=129

Lampiran 1. Biodata Eric Emmanuel Schmitt

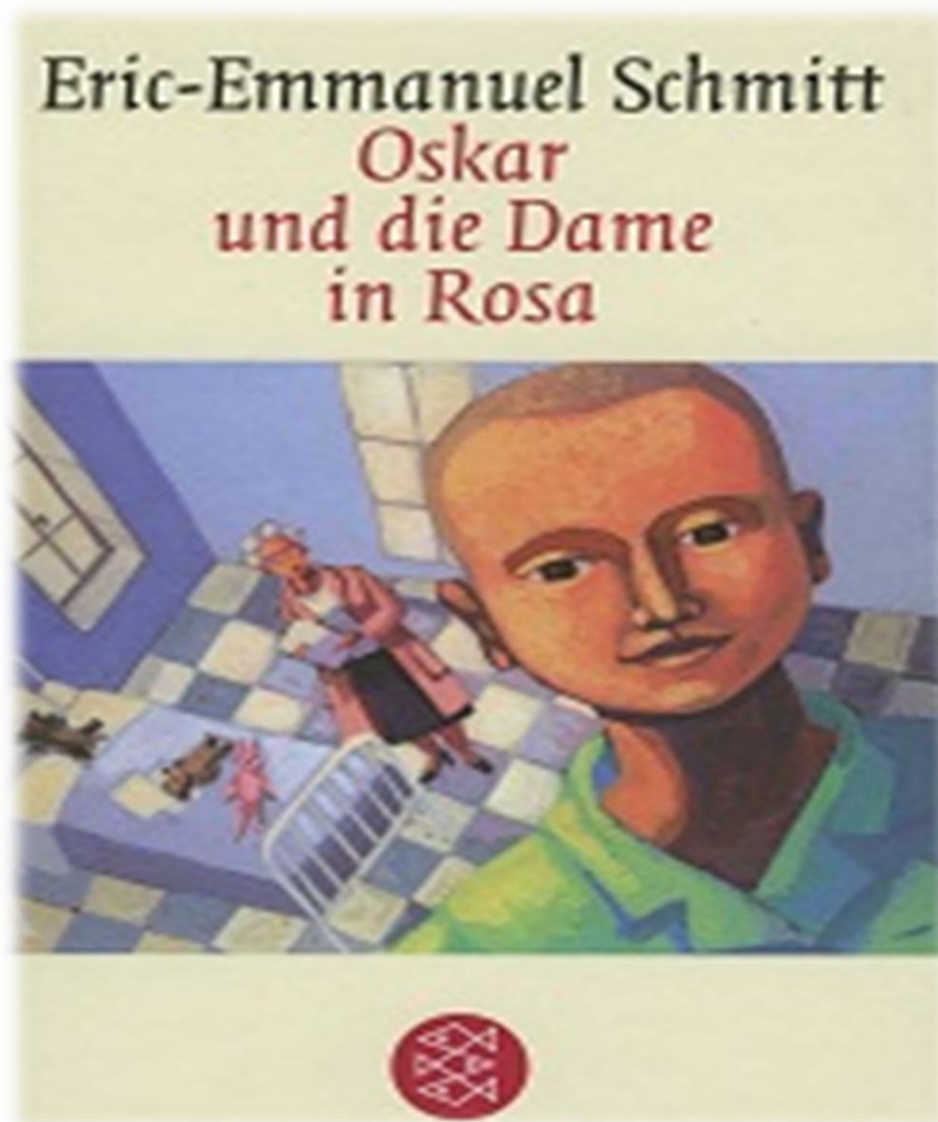
Eric Emmanuel Schmitt lahir pada tanggal 28 Maret 1960 di Sainte-Foy-les-Lyon. Pada tahun 1980-1985 Schmitt belajar filsafat di Paris. Karir Schmitt dimulai pada awal tahun 90-an sebagai penulis untuk teater, film dan televisi. Karya pertama Schmitt adalah *La Nuit de Valognes* pada tahun 1991. Sementara itu, roman perama yang ditulis Oleh Schmitt diterbitkan pada tahun 1995 dengan judul *Die Schule der Egoisten*.

Dengan tetralogi yang ditulisnya tentang agama-agama besar di dunia, Schmitt menjadi terkenal secara internasional dan menjadi salah satu penulis kontemporer yang paling sukses di Perancis. Tetralogi tersebut adalah *Milarepa*, *Monsieur Ibrahim und die Blumen des Korans*, *Oskar und die Dame in Rosa* dan *Das Kind von Noah*. Karya-karya Schmitt telah diterjemahkan kedalam 40 bahasa dan terjual lebih dari 10 juta kopi.

Sejak tahun 2008 hingga saat ini, Schmitt tinggal di Brussel dan memiliki dua kewarganegaraan, Belgia dan Perancis.

Sumber : www.eric-emmanuel-schmitt.com

Lampiran 2. Cover *Erzählung* "Oskar und die Dame in Rosa"

Lampiran 3. Ringkasan *Erzählung* “*Oskar und die Dame in Rosa*”

Erzählung “*Oskar und die Dame in Rosa*” menceritakan tentang seorang anak laki-laki berusia 10 tahun yang bernama Oskar. Oskar merupakan anak yang menderita penyakit leukemia dan sedang dirawat di rumah sakit. Karena penyakit yang dideritanya tersebut, ia harus kehilangan seluruh rambutnya, oleh karena itu ia dikenal dengan sebutan *Eierkopf* atau kepala telur. Di rumah sakit ia bersahabat dengan Oma Rosa.

Oma Rosa adalah seorang perawat di rumah sakit, tempat Oskar tinggal. Oma Rosa lah yang menganjurkan Oskar agar ia menulis surat untuk Tuhan. Pada awalnya Oskar menolak, karena ia tidak percaya dengan adanya Tuhan. Akan tetapi, pada akhirnya Oskar mau untuk menulis surat. Selain itu, Oma Rosa juga menceritakan sebuah legenda. Legenda 12 hari terakhir dalam setahun. Dalam legenda tersebut diibaratkan satu hari sama dengan 10 tahun.

Dalam suratnya tersebut ia juga bercerita tentang teman-temannya di rumah sakit, yaitu Bacon, Einstein dan Popcorn. Sama halnya seperti Oskar, mereka juga mengidap sebuah penyakit. Di sisa-sisa waktunya yang sedikit, Oskar menemukan cinta pertamanya, Peggy Blue. Peggy Blue juga merupakan seorang pasien di rumah sakit. Ia dipanggil Peggy Blue karena, ia memiliki masalah pada aliran darahnya yang menyebabkan warna kulitnya berubah menjadi biru.

Semua hal yang dialami Oskar diceritakan dalam suratnya tersebut. Termasuk orang tuanya dan juga dokter Düsedorf. Ia mengungkapkan rasa kecewanya kepada orang tuanya, karena mereka tidak berani menyampaikan kebe-

naran kepada Oskar bahwa, penyakit yang dideritanya tidak dapat disembuhkan. Oskar juga mengungkapkan rasa kecewanya, karena penyakit yang dideritanya tidak kunjung sembuh. Oleh sebab itu, ia merasa bersalah kepada dokter Düsseldorf, karena kondisinya yang kian memburuk.

Oskar mengalami banyak kejadian di saat-saat terakhir hidupnya. Ia juga mendapatkan pelajaran hidup dari Oma Rosa. Diantaranya, ia mulai belajar untuk mempercayai adanya Tuhan dan tidak takut untuk menghadapi kematian, karena kematian merupakan sebuah kenyataan yang harus dihadapi oleh setiap orang. Semua itu dituangkan Oskar kedalam kumpulan suratnya yang ditujukan untuk Tuhan.

Lampiran 4. Tabel Analisis karakter tokoh utama berdasarkan pembagian metode menurut Marquaß

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
1.	<i>Ich hasse das Schreiben. Muss mich wirklich dazu zwingen. Weil schreiben wie Lametta ist, Firlefanz, Schmus, Kokolores und so weiter.</i>	9	√					Dalam kalimat tersebut, Oskar digambarkan memiliki sifat yang tidak suka mengeluh. Itu terlihat pada saat ia diminta untuk menulis surat, ia terpaksa melakukannya dan ia mengibaratkan , bahwa menulis sama halnya dengan mengeluh, mengoceh dan menulis sama dengan omong kosong.	Tidak suka mengeluh
2.	<i>Ich habe noch nie mit Dir geredet, weil ich nämlich nicht daran glaube, dass es Dich gibt.</i>	10	√					Kalimat tersebut menggambarkan bahwa, Oskar bukan anak yang religius. Karena ia tidak percaya bahwa, Tuhan itu ada.	Tidak religius

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
3.	<i>Ich bin super artig gewesen, ich habe die Betäubung über mich ergehen lassen, ich habe, ohne zu mucksen, die Schmerzen ertragen, ich habe alle Medikamente genommen.</i>	11	√					Tokoh memiliki sifat yang sopan. Hal itu dikatakan langsung oleh Oskar. Tokoh juga memiliki sifat yang sabar dan tidak suka mengeluh, ia menjelaskan bahwa, selama ini ia dapat menahan rasa sakitnya tanpa mengeluh.	Sopan
4.	<i>Und je mehr Doktor Düsseldorf mit traurigen Augen schweigt, desto mehr fühle ich mich schuldig.</i>	11	√					Kalimat tersebut menggambarkan tokoh yang mudah merasa bersalah. Peristiwa ini menceritakan keadaan Oskar yang semakin parah. Pada saat Oskar melihat dokter Düsseldorf terdiam dengan mata yang sedih, Oskar merasa tambah bersalah kepada dokter Düsseldorf.	Mudah merasa bersalah

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
5.	<p><i>“Ich habe mich reingeschmuggelt. Es gibt für rosa Damen eine Altersgrenze. Und die habe ich längst überschritten.”</i></p> <p><i>“Sind Sie über dem Verfallsdatum?”</i></p> <p><i>“So wie ein Joghurt?”</i></p>	13			√			Tokoh memiliki sifat yang lugu dan polos. Dapat dilihat ketika Oma Rosa bilang bahwa, ia sudah melewati batas usia bagi seorang perawat. Lalu Oskar bertanya apakah Oma Rosa sudah kadaluwarsa dan ia juga mengibaratkan Oma Rosa seperti sebuah yogurt.	Lugu/Polos
6.	<p><i>“Pst!”</i></p> <p><i>“Okay. Ich verrat’s nicht.”</i></p>	13	√				Oskar merupakan anak yang dapat dipercaya. Dari percakapan tersebut, Oskar mengatakan bahwa, ia tidak akan membocorkan rahasia Oma Rosa.	Dapat dipercaya	

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
7.	<p><i>“Und was war Ihr Beruf?”</i></p> <p><i>“Das wirst du mir nie glauben.”</i></p> <p><i>“Ich schwör Ihnen, ich werd’s Ihnen glauben.”</i></p> <p><i>“Catcherin.”</i></p> <p><i>“Das glaub ich nicht!”</i></p>	14			√			Dalam percakapan tersebut tokoh digambarkan memiliki sifat yang mudah berubah pikiran. Pada saat Oskar bertanya, apa pekerjaan Oma Rosa sebelumnya. Oma Rosa berkata bahwa, Oskar tidak akan percaya jika ia mengatakannya. Lalu Oskar berjanji, bahwa ia akan mempercayai Oma Rosa. Akan tetapi, setelah Oma Rosa mengatakan perkerjaannya tersebut. Oskar langsung berkata, bahwa ia tidak mempercayai Oma Rosa.	Mudah berubah pikiran
8.	<p><i>“Bacon, ich habe den Eindruck, dass die Ärzte mich nicht mehr mögen, ich nehme ihnen jeden Mut.”</i></p>	17			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat Oskar yang mudah berprasangka buruk. Ia berbicara kepada temannya Bacon bahwa, sepertinya para dokter tidak menginginkannya lagi. Karena operasinya tidak berjalan dengan baik.	Mudah berprasangka buruk

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
9.	<i>“Aber warum sagen sie mir nicht ganz einfach, dass ich sterben wird?”</i>	17			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat tokoh yang pesimis. Oskar yang merasa kecewa terhadap dokternya mulai merasa pesimis. Ia berkata bahwa, seharusnya mereka langsung mengatakan pada Oskar bahwa, ia akan segera meninggal dunia.	Pesimis
10.	<i>“Oskar, der Liebe Gott und der Weihnachtsmann haben nichts miteinander zu tun.” “Doch. Ist doch alle das Gleiche. Lügengeschichten und so.”</i>	19			√			Diceritakan bahwa, Oskar memiliki sifat yang keras kepala. Dalam percakapan tersebut, terlihat Oma Rosa yang sedang menjelaskan pada Oskar bahwa, Tuhan dan Santa Klaus itu berbeda. Akan tetapi, Oskar bersikeras bahwa, mereka itu sama.	Keras kepala

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
11.	<i>“Und warum soll ich an den lieben Gott schreiben?” “Du würdest dich nicht so einsam fühlen.”</i>	20		√				Dalam percakapan tersebut Oma Rosa mengatakan bahwa, alasan Oskar harus menulis surat untuk Tuhan adalah agar ia tidak lagi merasa kesepian. Itu berarti, tokoh Oskar terkadang merasa kesepian berada di rumah sakit.	Kesepian
12.	<i>“Oma Rosa, Ihr lieber Gott ist eine Null. Aladin hatte mit seinem Geist aus der Lampe drei Wünsche frei.” “Ein Wunsch pro Tag ist doch besser als drei im ganzen Leben, oder?”</i>	21			√			Oskar digambarkan memiliki sifat yang mudah meremehkan seseorang. Pada saat Oma Rosa meminta Oskar untuk membuat satu permintaan dalam sehari, ia menganggap bahwa, Tuhan bukanlah apa-apa. Karena ia hanya bisa meminta satu permintaan, dibandingkan dengan aladin yang dapat mengabulkan tiga permintaan.	Menganggap remeh orang lain

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
13	<i>Ich möchte Dich um eine Erklärung bitten: Werde ich wieder gesund? Antworte mit Ja oder Nein. Ist dich nicht zu schwer. Ja oder Nein. Streich einfach die falsche Antwort durch.</i>	22			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat tokoh yang tegas. Ketika ia bertanya kepada Tuhannya, apakah ia akan kembali sembuh. Ia meminta Tuhannya untuk menjawab secara langsung dengan jawaban iya atau tidak.	Tegas
14.	<i>Ich habe keine Adresse von Dir. Was soll ich machen?</i>	22			√			Tokoh Oskar merupakan anak yang polos dan lugu. Pada saat ia selesai menulis surat untuk Tuhannya, ia mengatakan bahwa, ia tidak memiliki alamat Tuhannya dan apa yang harus ia lakukan.	Lugu/Polos

Keterangan: Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
15.	<p><i>“Deine Eltern sind da.”</i> <i>“Meine Eltern? Unmöglich. Die kommen nur sonntags.”</i> <i>“Ich hab das Auto gesehen, ein roter Geländewagen mit weißem Verdeck.”</i> <i>“Unmöglich.”</i> <i>Ich habe mit den Schultern gezuckt und mit Einstein weitergespielt.</i></p>	23			√			Oskar memiliki sifat yang tidak mudah percaya dengan orang lain. Hal tersebut dapat dilihat dari percakapan Oskar dengan temannya, Popcorn. Popcorn mengatakan bahwa, orang tua Oskar datang ke rumah sakit. Tetapi Oskar tidak percaya kepadanya dan lanjut bermain bersama temannya.	Tidak mudah percaya
16.	<p><i>Natürlich ist es verboten, Popcorn was zu essen zu geben, da er zum Abnehmen hier ist.</i></p>	25			√			Kalimat tersebut menggambarkan Oskar yang tidak patuh pada aturan. Ia tahu bahwa, ia dilarang untuk memberi makan Popcorn. Akan tetapi, ia tetap memberikan Popcorn makanan.	Penurut

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
17.	<p>“Ich will Oma Rosa sehen.” <i>“Aber wo warst du den, Oskar? Wie fühlst du dich?”</i> “Ich will Oma Rosa sehen.” <i>“Wie bist du in diese Kammer geraten? Bist du jemand gefolgt? Hast du was gehört?”</i> “Ich will Oma Rosa sehen.” <i>“Hier, trink ein Glas Wasser.”</i> “Nein. Ich will Oma Rosa sehen.” <i>“Iß einen Happen ...”</i> “Nein. Ich will Oma Rosa sehen.”</p>	29			√			<p>Pada percakapan tersebut dapat dilihat bahwa, Oskar memiliki sifat yang keras kepala. Disaat orang-orang khawatir dan menanyakan keadaannya. Oskar justru tidak menghiraukan mereka dan hanya ingin menemui Oma Rosa.</p>	Keras kepala

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
18.	<i>“Haben dir denn deine Eltern nie von Gott erzählt, Oskar?” “Vergessen Sie’s. Meine Eltern sind blöd.”</i>	32					√	Melalui percakapan antara Oskar dan Oma Rosa tersebut dapat dilihat bahwa, Oskar adalah anak yang pemarah dan suka berkata kasar. Oskar mengatakan kepada Oma Rosa bahwa, orang tuanya itu bodoh.	Pemarah
19.	<i>“Wann kommen Sie wieder?” “Ich darf nur zweimal in der Woche kommen.” “Das ist nicht drin, Oma Rosa! Ich kann doch nicht drei Tage warten!”</i>	35			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat Oskar yang tidak sabaran. Oma Rosa mengatakan bahwa, ia hanya datang ke rumah sakit dua kali dalam satu minggu. Tetapi Oskar berkata, ia tidak mau berlama-lama menunggu Oma Rosa.	Tidak sabar

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
20.	<i>Oma Rosa ging, und ich fing an zu weinen.</i>	36			√			Oskar adalah anak yang mudah menangis. Kalimat tersebut menjelaskan, setelah Oma Rosa pergi meninggalkan Oskar, ia pun menangis.	Mudah menangis
21.	<i>“Was für ein Datum haben wir heute, Oskar?” “Komische Frage! Sehen Sie meinen Kalender nicht? Heute ist der 19. Dezember”</i>	37			√			Oskar digambarkan memiliki sifat yang mudah marah, walaupun dengan hal-hal kecil. Seperti pada percakapan berikut. Ketika Oma Rosa bertanya, tanggal berapa sekarang. Oskar justru kembali bertanya, apakah Oma Rosa Tidak melihat kalendernya.	Pemarah

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
22.	<i>Ich würde mich freuen, wenn Du mir einen machen würdest. Von acht Uhr früh bis abends um neun bin ich für Dich da.</i>	39			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat Oskar yang polos. Oskar memberitahu Tuhannya, jika Dia ingin menemui Oskar, sebaiknya pada pukul 8 pagi sampai 9 malam.	Lugu/Polos
23.	<i>“Wen magst du am meisten, Oskar?” “Hier? Im Krankenhaus?” “Bacon, Einstein, Popcorn.”</i>	42					√	Ketika ditanya, siapakah yang paling disukai Oskar di rumah sakit. Oskar menjawab teman-temannya, Bacon, Einstein, dan Popcorn. Hal tersebut menandakan sifat Oskar yang setia kawan.	Setia

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schilderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
24.	<p><i>“Ich kann mich doch nicht vor sie hinstellen und ihr sagen: Peggy Blue, ich hab dich gern.”</i></p> <p><i>“Warum denn nicht?”</i></p> <p><i>“Ich weiß ja nicht mal, ob sie weiß, dass es mich gibt.”</i></p>	43			√			Tokoh Oskar memiliki sifat yang tidak percaya diri. Dapat dilihat dari percakapan tersebut. Oskar tidak berani mengatakan kepada Peggy Blue bahwa, ia menyukai Peggy. Terlebih lagi Oskar tidak tahu, apakah Peggy mengetahui bahwa, dirinya ada.	Tidak percaya diri
25.	<p><i>“Was empfindest du denn für sie?”</i></p> <p><i>“Ich möchte sie vor den Gespenstern beschützen.”</i></p>	44					√	Oskar merupakan anak yang pemberani. Ia berkata kepada Oma Rosa bahwa, ia ingin melindungi Peggy Blue dari hantu.	Pemberani

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
26.	<i>Sie lag auf ihrem Bett wie Schneewittchen, das auf seinen Prinzen wartet, während diese idiotischen Zwerge glauben, dass es tot ist, ein Schneewittchen wie der Schnee auf solchen Fotos, wo der Schnee blau ist und nicht weiß.</i>	45			√			Oskar memiliki sifat yang berlebihan. Kalimat tersebut bercerita tentang Oskar yang sedang menggambarkan Peggy Blue. Ia mengibaratkan Peggy Blue seperti seorang putri salju yang sedang menunggu pangerannya, dimana saljunya berwarna biru bukan putih.	Berlebihan
27.	<i>Popcorn stand in der Tür, oder vielmehr, er hat den Türrahmen völlig ausgefüllt.</i>	46			√			Tokoh Oskar memiliki sifat yang humoris. Ketika ia melihat Popcorn berdiri didepan pintu, ia bilang bahwa, Popcorn hampir menutupi pintu karna tubuhnya yang besar.	Humoris

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
28.	<i>Es erinnerte mich an die Zeit davor, an die Zeit, als wir einfach nur miteinander schmusten, an die Zeit, als noch kein Kummer in ihrer Stimme mitschwang, wenn sie mir sagte, dass sie mich liebhat.</i>	51			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat Oskar yang sensitif. Dimana ia teringat akan masa-masa sebelum ia sakit, disaat ia bercakap-cakap dengan orangtuanya dan saat dimana tidak ada kesedihan.	Sensitif
29.	<i>“Ich glaube nicht. Ich bin sicher, dass er ihr besser gefällt als ich, er ist viel starker, ein Beschützertyp eben.”</i>	52			√			Oskar adalah anak yang pesimis dan tidak percaya diri. Ia menganggap bahwa, Popcorn lebih kuat dari dirinya dan bisa menjaga Peggy lebih baik dari dirinya	Pesimis

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
30.	<i>“Peggy Blue, was ich dir noch sagen wollte: Ich möchte nicht, dass du dich operieren läßt. Du bist schön, so wie du bist. Du bist schön in diesem Blau.”</i>	53			√			Oskar dapat menerima seseorang apa adanya. Kalimat tersebut menjelaskan bahwa, Oskar tidak ingin Peggy Blue dioperasi karena ia ingin Peggy Blue tetap memiliki berkulit biru. Menurutnya Peggy cantik dengan kulit birunya.	Menerima apa adanya
31.	<i>“Oskar, ich möchte, dass du mich von den Gespenstern beschützt.”</i>	53		√				Peggy Blue meminta Oskar untuk menjaganya dari hantu. Itu berarti bahwa, Oskar memiliki sifat yang dapat dipercaya.	Dapat dipercaya

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
32.	<i>Wie ist denn nun eigentlich Deine Adresse?</i>	56			√			Dalam kalimat tersebut, digambarkan Oskar yang memiliki sifat yang polos. Ia kembali bertanya dimana alamat Tuhannya.	Lugu/Polos
33.	<i>Sie würde bestimmt denken, dass ich ein Versarger bin, sie würde nicht mehr mit mir reden, und das mir Recht.</i>	57			√			Oskar diceritakan memiliki sifat yang mudah berprasangka buruk. Oskar berprasangka buruk kepada Peggy Blue, ia mengira Peggy Blue kecewa dan tidak mau bicara kepadanya lagi.	Mudah berprasangka buruk
34.	<i>“Ach, haben Sie seine Adresse rausgekriegt?” “Ich glaube, er ist in der Kapelle.”</i>	63			√			Tokoh Oskar bersifat lugu dan polos. kali ini ia menanyakan alamat Tuhannya kepada Oma Rosa.	Lugu/Polos

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
35.	<i>Ich habe natürlich einen Riesenschreck bekommen, als ich dich in diesem Zustand gesehen habe, fast nackt, ganz mager an Deinem Kreuz, überall Wunden, die Stirn voller Blut durch die Dornen, und der Kopf, der Dir nicht mal mehr gerade auf den Schultern saß.</i>	63			√			Kalimat tersebut menggambarkan sifat oskar yang teliti dan detail. Ia secara detail menggambarkan kondisi Tuhannya yang hampir tidak berbusana, kurus, penuh luka, banyak darah di dahi-Nya.	Teliti
36.	<i>”Im Prinzip habe ich gar keine Angst vor dem Unbekannten. Das einzige, was mich stört, ist, das zu verlieren, was ich kenne.”</i>	68			√			Dalam kalimat tersebut, digambarkan Oskar yang memiliki rasa takut. Ia takut meninggalkan orang-orang yang dikenalnya jika ia meninggal.	Penakut

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
37.	<i>“Sie dürfen mir nichts verheimlichen, Oma Rosa. Sie können mir alles sagen. Ich bin schon fast zweiunddreißig, habe Krebs, eine Frau im Operationssaal, also, ich kenne das Leben.”</i>	72			√			Oskar memiliki sifat yang terbuka dan ia juga ingin semua orang terbuka dan jujur padanya. Ia meminta Oma Rosa untuk tidak merahasiakan sesuatu dan mengatakan semuanya padanya.	Terbuka
38.	<i>Ihre Eltern waren beruhigt, aber sie konnten nicht bleiben. “Wir vertrauen dir unsere Tochter an.”, sagten sie zu mir. “Wir wissen, dass wir uns auf dich verlassen können.</i>	75		√				Menurut orang tua Peggy Blue, Oskar adalah anak yang dapat dipercaya. Ketika mereka ingin pergi meninggalkan Peggy Blue di rumah sakit, mereka mempercayakan Oskar untuk menjaga Peggy Blue.	Dapat dipercaya

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
39.	<i>“Was soll ich also tun?” “Wen liebst du?” “Peggy. Nur Peggy.”</i>	79					√	Percakapan antara Oskar dan Oma Rosa tersebut menggambarkan bahwa, Oskar memiliki sifat yang setia. Pada saat Oma Rosa bertanya, siapa yang Oskar cintai. Ia menjawab Peggy, hanya Peggy.	Setia
40.	<i>Jetzt, wo wir Freunde sind, was wünschst Du Dir eigentlich von mir zum Geburtstag?</i>	79			√			Tokoh utama Oskar memiliki sifat yang polos dan lugu. Ia bertanya, hadiah apa yang diinginkan Tuhan darinya sebagai hadiah ulang tahun.	Lugu/Polos
41.	<i>Heute früh um acht habe ich Peggy Blue gesagt, dass ich sie liebe, dass ich nur sie liebe und dass ich mir ein Leben ohne sie nicht vorstellen kann.</i>	80			√			Oskar merupakan anak yang setia. Ia bahkan mengatakan kepada Peggy bahwa, ia hanya mencintai Peggy dan ia tidak bisa membayangkan jika hidup tanpa Peggy.	Setia

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
42.	<i>“Warum jage ich ihnen solche Angst ein? Bin ich so häßlich? Stinke ich? Bin ich blöd geworden, ohne es zu merken?”</i>	83			√			Tokoh Oskar digambarkan memiliki sifat yang mudah marah dan suka berprasangka buruk terhadap orang lain. Oskar menanyakan, mengapa orang tuanya takut kepadanya. Apakah ia jelek, berbau busuk atau ia bodoh.	Pemarah
43.	<i>Peggy Blue und ich haben viel im Medizinischen Wörterbuch gelesen, Peggys Lieblingsbuch. Krankheiten sind ihre Leidenschaft. Ich habe nach den Wörtern gesucht, die mich interessieren:”Leben”, “Tod”, “Glaube”, “Gott”.</i>	93			√			Oskar memiliki rasa ingin tahu yang tinggi. Ketika ia membaca kamus kedokteran bersama Peggy, ia mencari kata-kata yang menarik perhatiannya, yaitu kehidupan, kematian, kepercayaan, dan Tuhan.	Rasa ingin tahu tinggi

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
44.	<i>“Hören Sie, ich will ganz offen mit Ihnen reden; ich war immer sehr gewissenhaft beim Schlucken meiner Pillen.</i>	95	√					Oskar digambarkan memiliki sifat teliti dan tekun. Ia berkata kepada dokter Düsseldorf bahwa, ia selama ini telah teliti meminum obat-obatnya.	Teliti
45.	<i>“Es ist nicht Ihre Schuld, wenn Sie den Leuten schlechte Nachrichten überbringen müssen, Krankheiten mit lateinischen Namen, die nicht zu heilen sind. Sie müssen sich entspannen. Zur Ruhe kommen. Sie sind nicht Gottvater. Sie können nicht über die Natur bestimmen.”</i>	95			√			Walaupun Oskar adalah seorang anak berusia sepuluh tahun, tetapi ia memiliki sifat yang dewasa. Ia berkata kepada dokter Düsseldorf agar dokter Düsseldorf tidak perlu merasa bersalah, ketika dokter harus memberitahukan berita buruk kepada pasiennya. Ia juga berkata bahwa, dokter Düsseldorf hanya seorang dokter bukannya Tuhan dan ia juga tidak bisa menentang kehendak alam.	Dewasa

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
46.	<i>“Du hast recht, Oskar. Danke, dass du mich darauf aufmerksam gemacht hast.”</i>	96		√				Kalimat tersebut diungkapkan oleh dokter Düsseldorf. Dokter Düsseldorf berterima kasih kepada Oskar karena telah memperhatikannya. Hal itu berarti, Oskar memiliki sifat perhatian terhadap orang lain.	Perhatian
47.	<i>Peggy Blue ist weg. Sie ist wieder zu ihren Eltern zurück. Ich bin nicht blöd, ich weiß sehr genau, dass ich sie nie wiedersehen werde. Ich schreibe Dir nicht, weil ich zu traurig bin.</i>	97	√					Oskar memiliki sifat yang melankolis. Ketika Peggy Blue pergi meninggalkan rumah sakit, ia sangat sedih. Karena ia tahu, ia tidak akan pernah bertemu lagi dengan peggy.	Melankolis

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

No.	Kalimat	Hal	Metode					Interpretasi	Ket.
			Langsung		Tidak Langsung				
			1	2	1	2	3		
48.	<i>Die letzten drei Tage hatte Oskar ein Schild auf seinen Nachttisch gestellt. Ich glaube, es ist für Dich. Es stand drauf: "Nur der liebe Gott darf mich wecken."</i>	105			√			Oskar adalah seorang anak yang polos. pada saat Oma Rosa menggantikan Oskar menulis surat. Ia berkata bahwa, tiga hari terakhir sebelum Oskar meninggal dunia, Oskar menuliskan sesuatu untuk Tuhannya di sebuah papan. Oskar menuliskan bahwa, hanya Tuhannya yang dapat membangunkannya.	Lugu/Polos

Keterangan : Langsung = 1. *durch die Figur selbst*: penggambaran melalui tokoh itu sendiri

2. *durch die andere Figuren*: penggambaran melalui tokoh lain

Tidak Langsung = 1. *durch die Schiderung ihres Verhaltens*: penggambaran melalui sikap, perilaku, kebiasaan dan cara bicara tokoh

2. *durch die Beschreibung ihres Äußeren*: penggambaran melalui penampilan tokoh

3. *durch die Darstellung ihrer Beziehungen*: penggambaran melalui hubungan antar tokoh

BIODATA PENULIS

Penulis lahir di Jakarta, 2 Maret 1992 dengan nama Yusri Rizkiyah. Penulis merupakan anak keempat dari empat bersaudara dari pasangan, ayah bernama Saprowi dan ibu bernama Rosani. Saat ini penulis bertempat tinggal di Jalan Mampang Prapatan XVI, Mampang Prapatan – Jakarta Selatan (12790). Penulis pernah menempuh pendidikan dasar di MI Saadah Tuddarain, dengan jangka waktu 6 tahun dan lulus pada tahun ajaran 2004. Pendidikan menengah pertama ditempuh di MTS Negeri 1 Jakarta , dengan jangka waktu 3 tahun dan lulus pada tahun ajaran 2007. Pendidikan menengah atas ditempuh di SMAN 79 Jakarta, dengan jangka waktu 3 tahun dan lulus pada tahun ajaran 2010. Penulis juga menempuh pendidikan tinggi di Universitas Negeri Jakarta, di Program Studi Pendidikan Bahasa Jerman, Fakultas Bahasa dan Seni, sejak tahun 2010 sampai tahun 2017.